Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 273 (17396) | 1986 оной ноябриин 26, среда | Сэн 3 мүн.

V Буряадай АССР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй съезд

ХҮНЭЙ ОЮУН БОДОЛОЙ БАЯЛИГЫЕ АРЬБАДХАХА

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. БЕЛЯКОВОЙ элидхэлһээ

— Нүхэд! Түрэл партиинай XXVII съезд хэм хэмжүүрэйнгээ талаар эрдэм ехэ зорилгонуудые тэбиэ, — гэжэ элидхэлшэ үгэеэ эхилбэ. — Бүхы худалмэри, тэрэ тоодо үзэл суртал хүдэлмэри [illegible] хубилгажа, экономикынгоо, социальна ажабайдалайнгаа хүгжэлтые хурдадхалгын замда гаргаха гэжэ съездын [illegible] зорилгые бодотоор бэелүүлхэ мүн.

«Общественно оюун ухаанай дэбжэлтэ хадаа экономическа ба социальна дэбжэлтын гол шухала һалбари, зайлашагүй арга нүхэсэл, харин соёл болбосоролой талаар ябуулдаг политикадаа хурдадхалгын [illegible] хуби нэмэрээ тоолологдог» гээд КПСС-эй XXVII съезд дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ һэн.

Ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай ашаар һалбаран хүгжэһэн буряад арадай соёл болбосоролой түйлалтануудта тушаа элидхэлшэ дэлгэрэнгүйгөөр тоотон хэлээ.

Хүдөөгэй һуурин, нютагуудые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө бүгэдэ [illegible] 1959 оной үнгэрһэн республикын соёл-[illegible] 1 съезд эхи табиһан юм. 1961, 1964 ба 1967 онуудта зэргэлһэн удаадахи съездүүдтэ дүнгүүд гаргагдаһан байна. Тэрэ үедэ эхилһэн [illegible] соёл болбосоролой түлөө гурбан удаа дэлгэрһэн худэлөөнэй үедэ 363 клуб, 159 библиотек, соёлой 135 баазэ, 14 кинотеатр, 222 улаан булан гэхэ мэтын объектнүүд баригдаһан байгаа. Эдэ бүгэдэ хадаа тэрэ үедэ республикын соёл-болбосоролой байгууламжын [illegible] томоохон амжалта байһан һэн.

Мүнөө үеын Буряад орондо соёл болбосоролой, физкультурын ба спортын талаар бүришье ехэ амжалта түйлагдажа байна гэжэ элидхэлшэ онсолоод, [illegible] һанаагаа амаргүүлхэ үндэһэн огто байхагүй гэжэ һануулба.

Манай общество мүнөө [illegible] болоно байна, арюудхалга гэжэ тэрэ [illegible] нэгэ үгөөр хэлэхэ болохо юм. Манай социалис хамтын байдалда харша хамаг юумэнһээ арюудхан сэбэрлэлгэ болоно. Иланга ниидэ арюудхалга хадаа хүн зоной сэдьхэл бодолой байдалда хабаатай. Һүүлэй үедэ манай обществодо таагүй зүйлнүүд, жэжэ-буржуазна һанал мэдэлэл [illegible] дэлгэржэ, ажалда үнэн сэхэ хүнүүдэй сэдьхэл [illegible] эхилһэн байна бшуу.

Морально-сэдьхэл бодолой байдалда болоһон хубилалтанууд эли мэдэгдэнэ. Хүнүүд бэеэ [illegible], сэбэр таешье, бусадтаашье эрилтэ ехэтэй болоһоор. Ябуулагдажа байһан хүдэлмэриин ашаг үрэтэй байһые архидалгатай ба алкоголизмтай хэрэглэн тэмсэлэй жэшээгээр [illegible] болохоор» —гэжэ нүхэр Е. К. Лигачев хэлэһэн һэн.

Манай республикадашье энэ талаар ехэ юумэн хэгдээ. 1986 оной октябриин 1-нэй мэдээсэһээр хаража үзэхэдэ, архи худалдадаг магазинуудай тоо гурба дахин хороогдоо, хүн зоной архи хэрэглэлгэ [illegible], [illegible] 31 процентээр [illegible] байна.

Гэхэ зуура эдэ бүгэдэ хадаа [illegible] соёлой, искусствын, спортын эмхи зургаанууд [illegible] байха ёһотой гэжэ [illegible]

[illegible] шухала асуудал болоод байна. Архи худалдаха [illegible] хорижо болохо, тэдэ спортын секцинүүд, клубуудай [illegible], кружогуудай хэшээлнүүдтэ ябуулжа, һайн ном уншуулжа, хүгжэм шагнуулжа, зүжэг, выставкэнүүдые үзүүлжэ байгаалтай һаа, [illegible]

Юрэдөө, республикын соо [illegible] хүн бүхэнэй сулөөгэй сагые зохидоор эмхидхэхэ [illegible]

[illegible] һанаһанда оройдоошье хүрэнэгүй. Ажалшадайнгаа сулөөгэй сагые зохидоор эмхидхэжэ, алишье талаараа һайн үрэ дүн түйлэһэн районууд, ажалшадай коллективүүд мүнөө хомор байна.

Гэхэтэй хамта соёлой, спортын эмхи зургаануудта партиина ёһотой анхарал хандуулжа, үйлэдбэридэ горитой амжалта түйлэһэн зарим предприятинууд, ажахынууд элидхэлшэ соо нэрлэгдэһэн байна.

[Түгсэхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта].

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): Буряадай АССР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездын делегадууд — Улаан-Үдын хореографическа училищын директор Н. Б. Базарон, БАМ-ай Буряадай участогай [illegible] түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой А. В. Бондарь, [illegible] районой [illegible] киномеханик, СССР-эй кинематографиин отличник Д. Ш. Доржигатапов, РСФСР-эй габьяата уран зураашэ, Советскэ Союзай Герой Г. Н. Мескалев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлэе!

АЖАЛАА ЭРШЭДХЭНЭ

Прибайкалиин районой ажалшадай хурдадхалгын түрүүшын жэлдэ түйлажа байһан дүнгүүд урмашамаар.

Байгша оной 10 һарын дүнгөөр һү үйлэдбэрилхэ түсэбтэ даабари 106 процент, мяха гүрэндэ тушааха даабари 127 процент дүүргэгдэ. Һаамхай үнеэн бүриһөө абтаһан һүнэй хэмжээн нёдондонойхидо орходоо 184 килограммаар дээшэлээ гэхэ гү, али 1837 килограммда хүргэгдөө.

Районой ажалша коллективүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Прибайкальский» совхозой Мостовкын һү һаалиин фермын коллектив шалгараа. КПСС-эй Прибайкалиин райкомой, бюрогой, райсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй, РАПО-гой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой президиумэй хамтын тогтоолоор тус фермын коллективтэ (даагшань С. Г. Зоркальцев, профгрупорг Т. В. Лузина), дамжуулгын Улаан туг, диплом барюулагдаа. Мостовкын МТФ-гэйхид һү үйлэдбэрилхэ түсэбөө 141 процент, гүрэндэ тушаалгаяа 171 процент дүүргээ. Эдэ дүнгүүдынь нёдондонойхиһоо тус тустаа 18—24 процентээр дээшэлүүлэгдэнхэй. Һаамхай үнеэн бүриһөө октябрь һарада 220 килограмм һүн абтажа гүрэндэ худалдаһан һүнэй 97 процентнь нэгэдэхи сортоор тушаагдаа.

Энэ коллективэй эрхим һаалишад Л. А. Вязьмина, Н. Д. Пермякова. малшад В. П. Г[illegible]лоушкин, И. М. Франчуков гэгшэд габшагай ажалаараа суурхана.

1986—1987 онуудай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, XII табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула районой малшад ажалаа эршэдхэнэ.

Г. ОСИПОВА,
«Знание» бүлгэмэй районно [illegible] харюусалгата секретарь.

ЕХЭ ДАБИРХАЙ СУГЛУУЛАА

Улаан-Үдын химлесхозой Бэшүүрэй участок байгша ондо һайнаар хүдэлжэ гараа. Жэлэй даабариһаа гадуур 33 тонно модоной дабирхай суглуулагдаа. Илангаяа үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллагшадай тоодо хүдэлмэришэн Анатолий Антонович Якимец оролсоно. Тэрэ 14940 килограмм дабирхай суглуулжа, даабаряа гурба дахин үлүүлэн дүүргээ. Михаил Иванович Кухтин 10200 килограмм үнэтэй энэ зүйл суглуулаа.

Үйлэдбэриин участогай начальник Б. Чагдуров иигэжэ тэмдэглэнэ:

— Байгша сезондо участогта ажалай бүтээсэ нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 1,2 процентээр, 1 тонно дабирхайн өөрын үнэ сэн 200 түхэригөөр шахуу доошолоо.

Саашадаашье коллектив эршээ алдангүй хүдэлхэ зорилготой.

В. БОРИСОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Г. К. СКРЯБИКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ МИНИСТРЭЭР ТОМИЛХО ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтооно: нүхэр **Скрябиков** Георгий Константиновичые **Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министрээр томилхо.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. АГАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. БЕРЕЩИНОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1986 оной ноябриин 24.

УЯЛГАНУУДАА ШЭНЭЛНЭ

Үбэлэй һаранудта сагаан эдеэ элбэг ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ һайн шанартайгаар тушаахаар республика дотороо үүсхэл гаргаһан Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй совхозой ба Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой коллективүүдэй уряае халуунаар дэмжэһэн Дээдэ-Тайлсын совхозой һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө арга боломжонуудые тодорхойлон хаража үзөөд, урда жэлнүүдэйхиһээ үшөө эрхимээр ажаллаха гэжэ шиидэһэн байна.

Совхозой һаалишад үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1250 килограмм һү һааха зорилго хараалаа. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 250 килограммаар ехэ болоно.

Тиихэдэ гүрэндэ тушаагдаха бүхы һүнэй 98 процентһээ багабэшэнь нэгэдэхи сортын шанартайгаар тоһоной заводто эльгээгдэхээр хараалагдана.

Үбэлэй һаранудта Дээдэ-Тайлсын совхозой фермэнүүдтэ 6.500 центнер һүн һаагдажа, тэрэнэйнь 5400 центнерынь гүрэндэ тушаагдаха байна.

Эдэ зорилгонуудаа заатагүй дүүргэхэ ёһотойбди. Ажахымнай хоёрдохи отделениин фермэ сентябрь һарын эсэсээр гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ бэлэй. Эндэ бэрхэ һаалишад Розалия Ибатулина, Мария Гарист, Сэсэгма Цырендоржиева болон бусад хүдэлдэг. Тэдэнэр һара бүхэндэ ажалай эрхим дүнгүүдые түйлана, — гэжэ совхозой ахамад зоотехник Павел Петрович Помуран хэлэхэ зуураа, — манай ажахы мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээл хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр, һайн шанартайгаар бэлэдхээ юм. Тарялан дээрэһээ суглуулагдажа асарагдаһан бүхы һолоомон хэршэгдэжэ бүйлүүлагдаад, малда үгтэнэ. Тэжээлэй кухнинууд һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ, — гэжэ мэдүүлнэ.

Совхозой нэгэдэхи отделениин фермын коллектив үбэлэй һаранудта бүхыдөө 4500 центнер гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1300 килограмм һү абахаар зорилго хараалаанхай.

Тиихэдэ ажахын Доодо голой фермын һаалишад үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һаажа, дүн хамта 2000 центнерһээ багабэшэ сагаан эдеэ тоһоной заводто тушааха түсэбтэй.

Ажахын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда мүнөө Доодо голһоо Р. Ибатулина, С. Цырендоржиева, Г. Жамсуева, нэгэдэхи отделениин фермэһээ Ф. Оцимик, Н. Матыгулин болон бусад ябана.

Фермын һаалишадай дунда социалис мүрысөөн урдынхиһаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр элидхэгдэнхэй. Ажалай тэмсэлэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ согсологдон гаргагдана. Дутуу дүнгүүдыень усадхаха талаар мэргэжэлтэд онсо анхарал хандуулна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Дээдэ-Тайлсын совхоздо малшадай байра байдал һайжаруулха асуудалда анхарал хандуулагдадаг болоо. Жэшээлбэл, һаалишадай гэр байранууд сагсоогоо заһабарилагдажа, хэрэгтэй хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагдана.

Үнгэрһэн һарын дүнгөөр эрхим амжалта түйлаһан Р. Ибатулина, Н. Матыгулин, Г. Жамсуева, Л. Хасанова гэгшэд мүнөөшье урагшатай. Эдэнэй түйлалтада зорюулжа, ажалай алдар солын Улаан тугууд таһалгаряагүй үргэгдэнэ.

Дээдэ-Тайлсын совхозой фермэнүүдэй коллективүүд үбэлэй һаранудай туршада үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха зуураа, гүрэндэ һү тушааха 1987 оной түрүүшын хоёр һарын түсэбые СССР-эй профсоюзуудай ээлжээтэ съездын болохо февралиин 24 болотор дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор шамбай шангаар ажаллажа эхилэнхэй.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Хори.

ШАГНАЛ

Һэльбэн шэнэлэлгын болон барилгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын научно-һэльбэн шэнэлэлгын үйлэдбэриин тусхай мастерскойнуудай модошо дархашуулай бригадир Юрий Кузьмич **Черкецкий** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар **Буряадай АССР-эй** габьяата барилгашан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

* * *

Олон жэлэй туршада ашаүрэтэйгөөр ажаллаһанайнгаа, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай директор Клавдия Павловна **Альцман** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

* * *

Олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйгөө дашарамдуулан, Хойто-Байгалай районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ Павел Филиппович **Осечков** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй **Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

ШАГНАЛДА ХҮРТЭМӨӨР

Кабанскын заһабарилга-барилгын управлениин коллектив болзорһоо урид, гурбадахи кварталда районой түбтэ гэр байрын заһабарилга хэхэ хүдэлмэрөө дүүргээ һэн. Эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэдэ ажаһуугшад һая 18 квартиратай гэртэ нүүжэ оробо.

Энэ гэр барилга дээрэ хүдэлхэдөө, коллектив бригадна подряд эгээл түрүүшынхеэ хэрэглээ. Н. Н. Воробьевой хүтэлбэрилдэг шулуушадай бригада энэ түрүү аргаар ажал эмхидхэһэнэй ашаар һараар урид хүдэлмэрөө түгэсхөө һэн. Н. Д. Сокольниковой ударидадаг модошо дархашуулай бригада эрхимээр хүдэлжэ гараа. Гэр доторой хүдэлмэри ябуулагшад соохоо штукатур-шэрдэгшэд Галина Манылова, Татьяна Фролова, Прасковья Грушецкая гэгшэд онсо шалгарна.

— Эдэнэр илангаяа һайнаар хүдэлөө. Гэрээ саг болзортонь ашаглалгада тушаахын түлөө оролдоо. Шанартайгаар лэ хэхэ гэжэ эрмэлзэдэг юм, — гээд РСУ-гэй начальник М. С. Шавров хөөрэнэ.

Байгша оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр тус коллективтэ Буряадай АССР-эй Гэр байрын-коммунальна ажахын министерствын, мүн КПСС-эй райкомой дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаа. Гурбадахи кварталда эдэ шагналнуудынь коллективтээ үлөө һэн. Саашадаашье эдэнэр үндэр шагналнуудаа алдахагүйн түлөө оролдохо бшуу.

М. СУТУРИН.

ИЛАГШАДАЙ ТООДО

Улаан-Үдын авиационно заводой хоёр цех арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб сүм бэелүүлбэ. Кузнечнэ цехэй коллектив (начальнигынь Ф. О. Борисов), жэлэйнгээ түсэб байгша оной декабриин 24-дэ дүүргэхэ гэжэ анхан хараалһан юм. Удаашьегүй абаһан уялгануудаа дахинаа хаража үзөөд, бии байгаа арга боломжонуудаа элирүүлээд, шангаханаар ажаллажа, ноябрь һарын эхеэр жэлэй дабаае ахиба. Эршэтэй энэ мүрысөөе М. Е. Кульшинай бригада толгойлно.

Арбан һарын туршада жэлэй түсэб дүүргэһэн ажахын цех (начальнигынь Г. А. Кандыба) заводой байрануудтахи, үйлэдбэриин цехүүдтэхи, газаагуурхи ариг сэбэрые, гүримые жэншэдгүй һайнаар сахиһанай түлөө һайшаал, магтаалда хүртэбэ. Эдэнэр оршон тойронхиие ногооруулдаг, болбосон түхэлтэй болгодог, харгы заһабарилдаг уялгатай. Эдэ бүгэдэеэ эрхимээр хэжэ байгшад илагшадай тоодо оробо.

А. БЕЛОУСОВА.

ТЭМСЭЛЭЭ ҺУЛАДУУЛНАГҮЙ

Зэдын комбинадай барилгын материалнуудай цехэй коллектив үнгэрһэн арбан һарын дүнгүүдээр товарна продукци худалдаха түсэбөө 116,7, ажалай бүтээсын талаар түсэбөө 103,8 процент дүүргэжэ, жэлэй түсэбые болзорһоо урид бэелүүлхын түлөө тэмсэлээ һуладуулнагүй.

Энэ ехэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсагшад гэхэдэ, А. П. Александровой, Н. В. Котовагай, А. Н. Каратаевай ударидадаг түрүү бригаданууд болоно. Хурдадхалгын үе сагта бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээгүй һаа, ажал, хэрэгүүд һанаһанда хүрэмэ һайнаар ябахагүй гэжэ эндэхи хүдэлмэришэд ойлгонхой. Модо хюреөдэлгэ дээрэ хүдэлдэг А. П. Алекандровой бригада Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо арбан хоёрдохи табан жэлэй хоёр жэлэй түсэб бэелүүлхэ гэһэн зорилго абанхай. Тиимэһээ эдэнэр бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхын, һайн шанартай продукци гаргахын түлөө оролдоно. Социалис мүрысөөнэй шангадаха тума жэлэй түсэб дүүргэлтын хаһа дүтэлнэ бшуу.

Н. ШАГДУРОВА.

[…]ДХЭХЫ ХАҺА […]РЭНХЭЙ

[…]илгалгын түлөө тэмсэлэй арбан хоёрдохи та[…] табиһан, эдэ жэлнүүд соо бэелүүлэгдэхээр ха[…] даабаринуудай хэр дүүргэгдэхэ байһандань он[…] хараатай 1986 оной дүүрэтэр тон бага сага үлүүтэйхэн саг — шиидхэхы удха шанартай […] ойлгонобди. Тиимэһээ бүхы хүсэ шадалаа […] ажахын һалбари бүхэндэ түсэбэй дүүргэл[…] партиин горкомууд, райкомууд, партийна […], совет, ажахын органууд эмхидхэхы, эл[…] хүдэлмэри ябуулха уялгатай болоно.

[…] даабаринуудай сүм бэелүүлэгдэхэ ябадалда […] һуури байгуулхын, урма зориг түрүүлмэ […] бии байгаа бүхы арга боломжонуудаа, […] материальна нөөсэнүүдээ ажалша коллекти[…] хэрэглэхэ ёһотой. Энэ ушарта коллектив […] эмхинүүдэй, ажалай түрүүшүүлэй, шэнэ юу[…] комсомолшууд болон коммунистнуудай […] ажалһаа тон ехэ юумэн дулдыдаха байна.

[…] үнгэрһэн хугасаа соо хэһэн ажалаа нарибша[…] шэнжэлжэ, урдань ушарһан дутуу дунданууда[…] бии болоһон түрүү дүй дүршэлөө олоной […] тараажа, хүн бүхэнэй хубиин үндэр харюусал[…] түшэглэжэ ажаллаха гээшэ угаа шуха[…] Иимэл хараатайгаар ажаллаһан коллекти[…] дүүдые түйлана гэбэл багаханшье алдуу гара[…] гадана.

[…] һарын хугасаа соо манай арадай ажахын […], предприятинууд, эмхинүүд, ажахынууд […] ажаллажа гараба. Промышленность абаад ха[…] продукци гаргаха даабари 100,6, продукци худалдаха […] ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 104,7 про[…] байна. Январь-октябрь һаранууд соо про[…] продукциин хэм хэмжээн нёдондоной энэ үеынхи[…] процентээр ургаһан байна. Хяагтын плавико[…], «Татарский Ключ» гэжэ карьероуправле[…] леспромхозой, шэлэй заводой, нарин сэмбын […] «Байкалрыбпром» нэгэдэлэй болон бусад ажал[…] түсэбтэ даабаринуудаа холо үлүүлэн дүүр[…]

[…] абаад харахада, продукци худалдаха жэлэй […] байгша оной ноябриин нэгэнэй байдалаар […] — 77, һүн — 98, үндэгэн — 90, ноохон (сэ[…]—95, ороохон — 144, хартаабха — 98, овощ — […] болоо.

[…] байгша оной түсэбэй дүүргэлтэ яһалал һайн […]. Зүгөөр дутуу дунданууд үшөө нилээн гори[…] тэмдэглэхэ шухала. Жэшээлхэдэ, промышлен[…] продукциин ургалта һараһаа һарада бага боло[…] соо энэ баримта 9,1 процент байһан аад, ян[…] 6,4 процент болоо ха юм.

[…]шленна 32 предприяти (бултанай 16,2 процент) […] үлөөд байна. «Гусиноозёрская» шахтын, […] нүүрһэнэй уурхайн, «Электромашина», […] Элхиин авто-заһабарилгын, Харанхын холи[…] заводуудай, Хандагатайн леспромхозой, «Бу[…] нэгэдэлэй, кондитерскэ бүхы фабриканудай, […] техническэ зургаан предприятиин болон бусад […] гээгдэлдэ ороод байна. Харин хүдөөгэй 20 […] колхозойнь, Баунтын, Баргажанай, Хяагтын, […], Сэлэнгын, Ивалгын районуудай болон Гу[…] промышленность түсэбүүдээ дүүргэбэгүй. […] продукци эльгээхэ даабарияа 61 пред[…] 35,7 процент) дүүргэнгүй, 71,9 миллион […] продукци дутуу үгэһэн байха юм. «Электромаши[…» пиво шаналгын, алкогольгүй унда гаргадаг […] «Бурятферммаш» нэгэдэл болон бусад зарим […] энэ талаар муугаар хүдэлөө.

[…] һаранууд соо 33 миллион түхэригэй эр[…] продукци, түсэбэй оройдоо 70 процентнь, […] предприятинуудта гаргагдаһан байха […] предприяти (бултанай 24,3 процент) продук[…] сэн хямдаруулһанай ашаар эд зөөри алма[…] бэелүүлбэгүй. Энэ талаар үлүү гаргаша хэһэн […] дунда «Бурятферммаш», «Бурятагропром[…]» […] Шулуутын холимол тэжээлэй за[…], […] шахтые шүүмжэлэн нэрлэмээр. Харин […] гаргашануудай талаар алмалта хэхэ даабарияа […] (бултанай 14,1 процент) дүүргээгүй байха юм. […] заһабарилгын, ханын материалнуудые гар[…], Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заво[…] илангаяа ехэ гаргашануудые хээ.

[…] ажалшад энэ хугасаа соо нилээн урагшатай […], тэхэришэгүй һайн хубилалтанууд түй[…] байна. Нэн түрүүн үнеэн бүриһөө […] һү һааха талаар жэлэй дүүрэтэр эршэ ша[…]гүйгөөр тэмсэхэ зорилго табигдана. Мүнөө […] 1797 килограммда хүрөөд байна. Ху[…] шиидхэхэ гол зорилгонуудай нэгэн хадаа […] гектар бүхэнэй, мал адууһанай толгой […] эрид дээшэлүүлхэ хэрэг мүн болоно. Сагзуу[…], холын хараагүй асуудалнуудые шиид[…] ерээдүй тухай нарийнаар бодомжолхо, […] ямаршье эрид уналта, бодолгогүйгөөр хүдөө […] продуктнуудые абадаг болохын тулада бүхы […]. Газар элдүүрилгэ саашадань улам нари[…] руулха, мал адууһанай үүлтэр һайжаруулха […] шанартай асуудалнууд мүн гэжэ ойлгосотой.

[…] барилгада горитой дутуу дунданууд бии бай[…] Онсолходо, гол фондунуудые ашаглалгада оруул[…], тэрэ тоодо барилга-хабсаралгын хүдэлмэри […] байрын гэрнүүдые тушааха даабари 59 про[…] байна гээшэ.

[…] управлени, «Главбурятстрой», Түгнын нүүр[…], Озерный ГОК-гай дирекцинүүд, «Электрома[…]прибор» заводууд, «Забайкаллес», «Бурят[…]», «Бурятгеология» нэгэдэлнүүд болон бусад […], эмхи зургаанууд капитальна һомололгын […] лимит гүйсэд хэрэглээгүй байха юм. […] түхэригһөө 10,7 миллион хүрэтэр капитальна һо[…] ашаглагдабагүй гээшэ.

[…] ашаглалгада оруулагдаха барилгануудта он[…] хандуулха хэрэгтэй гэжэ хүн бүхэн һайн ойлгоно […] мүнөө ушараад байһан гээгдэлһээ гараха за[…], зохихо шиидхэбэри олохол хэрэгтэй. Илан[…] подрядай гурим барилга дээрэ нэбтэрүүлгые […], бүтэмжэтэй, ашаг үрэтэй замдань оруулха […] һанагдана.

[…] предприятинуудые һэльбэн шэнэлхэ, бай[…] бариха, социально-соёлой шухала объект[…] талаар онсо оролдолго гарган, бүхы арга […] гүйсэд элсүүлэн хэрэглэхын тулада барил[…] хүтэлбэри, партийна, профсоюзай, комсо[…]низацинууд али бүхы бодото, бүтэмжэтэй хэм[…] ёһотой.

[…], худалдаа наймаанай, хүн зоной хэрэглэмжэ […] болон бусад предприятинууд, эмхи зургаанууд […] гол түлэб дүүргэһэн байха юм. Зүгөөр арад […] улам сэшань һайжаруулха, үзүүлдэг […] янза түхэлнүүдые үргэдхэхэ, зоной бүхы эрил[…] талаар нилээн горитой хүдэлмэри хэхэ хэ[…]. Гадна хангалгын талаар сагай эрилтэдэ огто […] байдалтай газарнууд республика соомнай […]

[…] шиидхэхы хаһа ерээд байна. Тиимэһээ энэ жэ[…] табиһан зорилгонуудаа бэелүүлхын түлөө залан […] гэжэ Буряад ороной бүхы ажалшадые

[…]С. ГОРБАЧЕВ ИНДИ […]ШОХО ЗАМДАА

[…] замдаа М. С. […] тогтобо.

[…] болон тэ[…] ябаһан ту[…] Узбекис[…] ЦК-гай Нэ[…] И. Б. Усман[…] нүхэд аэро[…].

[…]М. С. Горбачев хүтэлбэрилэг[…]шэдтэй уулзаа. Узбекистанай партийна, совет органуудай болон ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэриин шухала асуудалнуудаар, республикын ажабайдалай бүхы талануудые шэнэдхэн хубилгаха асуудалнуудаар тодорхой хөөрэлдөөн болобо. Хэни халуун хөөрэлдөөнэй һүүлээр М. С. Горбачев сугларагшадта хандажа, ехэ үгэ хэлэбэ.
(ТАСС).

[…]КЕНТЬЭЭ МОРДОБО

(ТАСС). Индиин […]р Р. Гандиин […] правительствын […] ёһоной албанай […] шохоёо ябаһан […] Генеральна […] С. Горбачев но[…]ябриин 25-да Ташкентһээ мордобо.

Ташкентын аэропорт дээрэ М. С. Горбачевые болон тэрэниие үдэшэжэ ябаһан тушаалта нюурнуудые Узбекистанай Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь И. Б. Усманходжаев, бусад нүхэд үдэшэбэ.

V Буряадай АССР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съезд

ХҮНЭЙ ОЮУН БОДОЛОЙ БАЯЛИГЫЕ АРЬБАДХАХА

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. БЕЛЯКОВОЙ элидхэлһээ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Баргажанай районой Онёо посёлогой хүдөөгэй клубай директор В. Р. Шангина, Буряадай АССР-эй арадай поэт Ц-Д. Д. Дондокова, СССР-эй арадай артистка Л. П. Сахьянова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Тэдэнэй нэгэн хадаа Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинат болоно. Ажалшадай сэдьхэл бодолой, эстетическэ, интернациональна хүмүүжэлдэ энэ коллективэй хүтэлбэрилэгшэд горитой анхарал хандуулдаг. «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай «Забайкальская россияночка» гэжэ дуу, хатарай арадай ансамбль, хүүгэдэй духовой оркестр, «Иллюзион» гэжэ эстрадна оркестр Буряад оронһоо гадуур суурханхай. Эндэ элүүржүүлгын, аяншалгын, экскурсионно хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана, элдэб янзын клубууд эмхидхэгдэнхэй, тэдэ клубуудта хүн бүхэн өөрынгөө дуратай юумэ хэхэ аргатай. Комбинадай хүдэлмэришэд хадаа республикынгаа артистнуудтай, поэдүүдтэй, уран зураашадтай ходо уулзажа байдаг, номдо дуратайшуул гэжэ суурханхай.

Эдэ бүтэдэ хүдэлмэри хадаа ажалшадай оюун бодолые баяжуулдаг, ажалай журам, эмхидхэл гээшые бэхижүүлдэг. Тэрэнэй аша үрөөр гүрэнэй түсэбүүд, социалис уялганууд амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ.

Бусадта жэшээ боломоор соёлой-спортивна комплексын хүдэлмэриие эмхидхэн ябуулжа байдаг бусадшье предприятинууд, ажахынууд, партийна организацинууд элидхэл соо дурдагдаһан байна.

—Октябриин 70 жэлые угтуулан, хүн зоной ажаһуудаг нютаг бүхэндэ соёлой ба спортын жэшээтэ һайн эмхи зургааниие байгуулха тушаа Загарайн районой ажалшадай үүсхэл республика дотор хаа хаанагүй дэмжэгдээ һэн. Соёлые ба спортые хүгжөөлгөөр хоёр жэлэй программа районуудта зохёогдожо, КПСС-эй райкомуудай бюро, райсоведэй сессинүүд дээрэ баталагдаһан байгаа. Загарайн, Хойто-Байгалай, Зэдын, Кабанскын ба бусад районуудтахи ажалшадай коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй мүнөө сагайнгаа онсо илгаае, эрилтые ойлгожо, зүбөөр бодомжолдог байһанда баясамаар гэжэ элидхэлшэ урмашан тэмдэглээ. Тиигэжэ соёлой-спортивна комплекснуудай байгуулагдажа захалһан ажахынуудай, предприятинуудай зүгһөө моральнашье, материальнашье дэмжэлгэ үзүүлэгдэһэн байна. Жэшээнь, Загарайн районой КСК-гай нэрэ дээрэ 40 мянган түхэриг, Зэдынхидтэ 12 мянган түхэриг тоологдоно. Посёлок, һууринн бүхэнэй КСК-нуудай тус тустаа мүнгэтэй байһаниинь эндэ ороолсоногүй гэжэ онсолоо. Тэрэ мүнгэниинь элдэб янзын хэмжээ ябуулгануудые эрхим һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ гаргашалагдана. Тиихэдэ тэдэ хэмжээ ябуулганиудтаһ урдынхида орходоо хэдэн арбаад дахин олон хүн хабаадалсадаг болоо бшуу.

Гэхэ зуура үзэл сурталай хүдэлмэридэ — соёлой, искусствын, спортын эмхи зургаанууд хадаа үзэл сурталай шэглэлтэй гээшэ ааб даа — ёһо дүүргэһэн ябадал айхабтар ехэ хохидол ушаруулдаг. Октябриин 70 жэлэй ойе угтамжада соёл болон спорт хүгжөөлгөөр хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа баталһанайнгаа һүүлээр тэрэнээ мартажархиһан районуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар элидхэл соо ехээр шүүмжэлэгдэбэ.

Жэшээлбэл, Улаан-Үдын Октябрьска райондо һүүлэй жэлнүүдтэ хүн зоной ажаһууха шэнэ бүхэли кварталнууд баригдаһан байна. Тээд хэдэн мянган хүн зониие багтааһан эдэ кварталнуудта спортивна юрыншье түхеэрэлгэнүүд үсөөн, кинотеатрнууд, клубууд, хүгжэмэй, спортын һургуулинууд үгы, залуушуулай, эдиршүүлэй, үхибүүдэй техническэ шадабариие хүгжөөмөөр ямаршье арга боломжо байхагүй. Октябрьска районой соёлой ба амаралтын сэсэрлиг тушаа хэдыдэхи жэлээ арсалдаан, шууяан болоно гээшэб?

Соёлой-спортивна комплекснуудай, тэдэнэй бүхы һалбаринуудай хүдэлмэриие эмхидхэлгэ хадаа тэдэнэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэ органуудай эмхи гуримһаа дулдыдаха. Эндэ шүүмжэлхээр юумэн олон. Хамагта жэшээ харуулжа, алибаа эрилтэ табижа байха КСК-гай республиканска совет юрэнхыдөө юушье хэнэгүй гэжэ шүүмжэлэгдэбэ. Гадна соёлой-спортивна комплексын системэдэ хэр зэргээр хабаадаха байһанаа республиканска министерствэнүүд ба захиргаанууд хүсэд мэдэдэггүй, бэе бэедээ зүршэлдэһэн заабаринуудые «доошонь» эльгээжэ һуудаг байха юм. Тодорхойлбол, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдээжэ тогтоолой ёһоор, клубай эрхим хүдэлмэрилэгшэдтэ колхозуудай, совхозуудай жасаһаа 30 процент нэмэлтэ түлбэри түлүүлхэ тушаа Соёлой министерствэһээ соёлой таһагуудые даагшанар даабариин үгтэхэдэ, республикын Госагропром тэрэниие огтолон хэридог, үнгэрхэдөө, нэмэлтэ түлбэри түлэһэн ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ яла ашадаг байна.

Соёлой-спортивна комплекс тухай дүримэй баталагдаһаар гурбан жэл үнгэрбэ. Теэд КСК-гай нэрэ дээрэ байһан мүнгэн яагаад, ямар юумэндэ гаргашалагдаха ёһотойб гэжэ Финансын Министерство, республикын Госбанк ойлгосотой заабари энэ хүгасаа соо үгөөдүй байна. Гэхэ зуура КСК-нуудай нэрэ дээрэ мүнгэншье оруулагдахадаа, ехэ шууяатайгаар, арсалдаатайгаар үнгэрдэг байгаа.

Клубуудта, хүн зоной амарха газарта саг үргэлжын худалдаа наймаа эмхидхэхэ хэрэгые Худалдаа наймаанай министерство, ниитын эдеэ хоолой управлени, Буркоопсоюз, УРС-нуудай хүтэлбэрилхы зургаан али болохоор хойшонь татаһаар. Гэхэ зуура энээн тушаа парти, правительство тон тодорхой заабари үгэнхэй гэжэ элидхэлшэ үшөө дахин онсолон һануулба.

КСК-нуудай хүдэлмэриие шангаар хинаха, тэдэнэй бүридэлгые 1987 ондо гүйсэдөөр бэелүүлжэ, тэдэниие саарһан дээрэ бэшэ, харин бодотоор хүдэлгэхэ тушаа КПСС-эй обкомой пропагандын ба соёлой таһагуудые даагшанар В. М. Горловто, Л. Ч. Нимаевада, партиин обкомой һалбариин бусад таһагуудта, КПСС-эй горкомуудта ба райкомуудта, республикын Министрнүүдэй Соведтэ, горсоведүүдэй, райсоведүүдэй гүйсэдкомуудта элидхэлшэ заһан байна.

— Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойн угтамжада зорюулагдан, арадай уран бэлигэй бүхэсоюзна II фестиваль үнгэргэхэ хүдэлмэри ехэ нобшоор, зарим ушарта ёһын тэдысэ үнгэрнэ,—гэжэ А. М. Беляков элидхэлээ үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. — Түс фестивалиие үнгэргэхэ талаар эмхидхэлэй республиканска комитет үргэн ехэ түсэб зохёонхой, тэрэнь яһала зарим тэды дүүргэгдэнэ. Зүгөөр энэ фестиваль республикын ажабайдалда ямар шэнэ амисхал асараб гэжэ мэдэхын аргагүй. Дүн гаргаха сагай ерэхэдэ, ехэ-ехэ тоонууд аржыса бэшэгдэхэ байха гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, уран һайханай хүдэлмэридэ, соёл-гэгээрэлэй бусад шэглэлнүүдтэ муу бэшэ ёһо заншалнууд манда үнинэй батажанхай гээшэ. Харин ажалшадай сүлөөтэй сагые эмхидхэхэ хэрэгтэ ямар нэгэн шэнэ юумэн, ёһотой дэбжэлтэ тоо, баримтануудай саана байха юм гү? Библиотекэнүүдэй, музейнүүдэй, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин, кинопрокадай, спортын хэрэгүүдтэ Россин, зарим ушарта бүхэсоюзна дүнгүүдһээ дээгүүр дүн харуулдагаараа дан ехээр һанаагаа амаруулжа һурашоо бэшэ гүбди?

Элдэб янзын хэмжээ ябуулганууды олоор эмхидхээд, тэдэнэйнгээ шэнар тухай хэндэ зорюулан, юундэ үнгэргэжэ байһанаа мартадаг ушарнууд үсөөн бэшэ гэжэ элидхэл соо заагдаа.

Республикын клубуудта жэлдээ 140 мянган шахуу, библиотекэнүүдтэ 60-аад мянган хэмжээ ябуулганууд эмхидхэгдэнэ гэжэ тоо, баримтанууд харуулна. Тоо олошоруулха гэһэн һэдэлгэ хадаа тэдэниие бэлдэлгын шанарые доошолуулна бэшэ гү гэһэн асуудал элидхэл соо табигдаһан байна. «Тоо олошоруулха талаар һурамхи ябадал үзэл сурталай хүдэлмэридэ горитойхоноор һаалта хэдэг. Тоо баримтанууд эндэ, үнэхөөрөөшье, гайхуулмаар. Тоонуудай, «олоор хабаадуулгын» зэргэшэлдээн соогуур амиды хүн үгы болошоно бэшэ гү?»—гэжэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ хэгдэһэн Политическэ элидхэл соо хэлэгдээ һэмнай.

Россин ба союзна министерствэнүүдэй дэмжэлгээр республикын Соёлой министерствын һүжэргөөгүй һаа, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ тоо олошоруулха ябадал ехээр дэлгэрхэгүй һэн. Жэшээнь, соёлой районо ба хүдөөгэй байшангуудта жэл соо заатагүй ябуулагдахаар РНМЦ-гэй зохёоһон хэмжээ ябуулганuудтай танилсахада, олон зоной хабаадалгатай 400 хэмжээ ябуулга бэшээтэй, харин, хэнэйшье мэдэһээр, жэл соо 365 үдэр шуу. Эндэ шанар тухай ямар хэлсээн байлтайб даа?

Мүн спортивна хүдэлмэридэ, илангаяа хүүгэдэй дунда спорт дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ёһын тэдыгээр, тон лэ албан хойрогоор хандаһан ябадал хурсаар шүүмжэлэгдэһэн байна. Хүдөөгэй спортын республиканска I наадан шэнгеэр, һурагшадай спортивна һайндэрнүүд үнгэргэгдэхэ ёһотой гэжэ элидхэлшэ онсолон һануулаа. Энэ талаар комсомолой обком, Гэгээрэлэй министерство, республиканска спорткомитет ехэ харюусалгатай байна.

Захиргаануудай хоорондо мүнөө хүрэтэр усадхагдаагүй мэдээрхэлдэлгэ соёлой хүгжэлтэдэ тон ехэ һаад ушаруулһаар. Профсоюзуудай Соведэй соёлой таһаг ба республикын Соёлой министерство, һайн дуратанай уран бүтээлэй союзууд хоорондын байшан ба РНМЦ, профсоюзай ба гүрэнэй киносеть мэтын эмхи зургаанууд хоорондоо нягта холбоогүйгөөр хүдэлнэ гэжэ шүүмжэлэгдэбэ. Республикын соёл болбосроолой үмэнэ табигдаһан горитой зорилгонуудые бэелүүлгэдэ бүхы хүсэеэ нэгэдхэхэ ёһотой байнабди гэжэ һануулагдаа.

Залуушуулай амаралтые, эдиршүүлэй, хүүгэдэй сүлөөтэй сагые эмхидхэлгэ хадаа тусхай гол шухала асуудал мүн. Энэ талаар һайн-һайн жэшээнүүдшье олдохо. Архидалгагүй түрэнүүд үнгэргэгдэнэ, нарай үхибүүдтэ нэрэ үгэлгын һайхан заншалнууд мүндэлнэ. ЛВРЗ-гэй «Олимп» гү, али «Хамар-Дабаан» гэжэ аяншалгын клубууд һонёор хүдэлмэреэ ябуулна гэхэһээ эхилээд, һайн жэшээнүүд яһала бии.

Загарайн районой Новоильинскын КСК-гай дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ тон шухала. Һургуулиин директор В. И. Софроновой хүтэлбэри доро залуушуул ба ахалагша классай һурагшад стадион дээрэ гимнастическа бүхэли городок бариад, тэндэнь 300 хүн гансата сугларжа, һорилго хэхэ аргатай болоо. Һургуулиин директор, багшанар түрүүтэй бүхы һурагшад үдэр бүри «олимпийскэ хэшээлдэ» гарадаг болонхой. Тиимэһээ үхибүүд тэндэ хүйтэ абажа үбшэлхэ гээшые мэдэхээ болинхой, хатуужанги, хүдэрнүүд ургажа байдаг. Үшөө һургуулиин соёлой байшан бии болгохо бодол тэндэ мүндэлөөд байна.

Иимэрхүү һайн жэшээнүүдые дурдахын хажуугаар һанаа зоборитой үзэгдэлнүүд үшөө бии байна. Залуушуулай, хүүгэдэй сүлөөтэй сагые эмхидхэхэ хүдэлмэри хаа хаанагүй өөрын гуримтай болоодүй. Комсомолой комитедүүдэй олонхид соёлой ба спортын эмхи зургаануудтай холбоо байгуулха, залуушуулай сүлөөтэй сагые эмхидхэхэ хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандана. Залуушуулай ба үхибүүдэй сүлөөтэй сагые ондоогоор, һонёор эмхидхэхэ хэрэгые комсомолой комитедүүдэй бэшэ, харин соёлшодой гү, али партийна, совет органуудай үүсхэн ябуулдаг байһаниинь гайхалтай. Жэшээлбэл, хүдөөгэй спортын зунай I наадые эмхидхэлгэдэ партиин обком, Министрнүүдэй совет, республиканска спорткомитет, Соёлой министерство баранда хабаадаа гээшэ, харин ВЛКСМ-эй обком эмхидхэлэй комитедэй зарим тэды даабари дүүргэлгээр хабаадалгаа хизаарлаһан байна. Гэхэ мэтээр залуушуулай, эдиршүүлэй сүлөөтэй сагые эмхидхэлгэдэ, соёл болбосроолой хүдэлмэридэ албан хойрогоор хандадаг байһанайнгаа түлөө комсомолой комитедүүд шанга шүүмжэлэлдэ ороо. Соёлой хоёр жэлэй хүдэлөөн комсомолдо хабаагүй юм шэнги. «Соёлой объектнүүд дээрэ 4—4 үдэр хүдэлмэрилээ!» гэһэн ВАЗ-ай комсомолшуудай үүсхэлые оронойнай комсомол нэгэн дуугаар дэмжэн абаһан байна, харин манай республикада тэрээн тушаа дуулаагүй юм шэнги дуугайнууд һууһаар.

Манай комсомол эхилһэн хэрэгүүдээ эсэстэнь хүргэжэ һуреха ёһотой. Подвал соо оршодог таһалгануудые эдиршүүлэй элдэб нэгэдэлнүүдэй мэдэлдэ үгэхэ гэжэ городой комсомол үүсхэл гаргаһан юм. Тиигээд подвал соо оршодог таһалгануудые буридхэлдэ абалгаар тэрэ хэрэгынь түгэсэһэн байна. Архидалгагүй кафенүүд соо залуушуулай үдэшэнүүдые саг үргэлжэ эмхидхэжэ байха гэлсээд, партиин горкомой, соёлой һуралсалай зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй туһаламжаар хэдэн үдэшэ үнгэргөөд лэ, бүхы юумэн унтараа. Үйлсэнүүдэй нэгэдэлнүүдтэ өөрын арга дүрэ олохо гэжэ туршаад, гансата юумэнэй болоожо үтэхэгүйдэнь орхижорхёо.

Залуушуулай ВИА-нууд, дискотекэнүүд ооһэдынгөөл «шүүһэн соо үлтиржэ» байдаг, харин городой эдиршүүл хадаа сэрэгэй комиссарнуудай, комсомолой эмхинүүдэй хүтэлбэри доро сэрэгэй-техническэ кружогуудта ябахын орондо, үйлсын наншалдаануудта хабаадажа, хүсэ шадалаа «хатуужуулан һоридог».

Мүнөө комсомол үүсхэл шадабари гаргаха ёһотой. Залуушуулай сүлөөтэй сагые эмхидхэхэ хэрэгтэнь комсомолдо туһалха шухала, зүгөөр энэ хэрэгтэ ооһэдыень халажа, орондонь хүдэлмэрилхэ хэрэггүй гэжэ элидхэлшэ онсолон заагаа. Сэхынь хэлэбэл, КСК-нуудые амаралтынгаа штаб болгохо гэжэ залуушуул ооһэдөө оролдохо зэргэтэй. Хүнүүдтэ һайшаагдамаар бодото хэрэгүүдые эрхилжэ, ВЛКСМ-эй комитедүүд залуушуулай дунда хүндэтэй болохо, албан хойрог, ёһо дүүргэһэн ябадал гээшые огто харуулхаяа болихо ёһотой.

Юрэдөө, республикын комсомолой эмхинүүд хүдэлмэреэ, илангаяа залуушуулай сүлөөтэй сагые эмхидхэлгые шэнэдхэн хубилгаха аабза гэжэ найдажа байһанаа А. М. Беляков элирхэйлбэ.

Соёл-гэгээрэлэй ба олон зоной дунда физкультурна хүдэлмэридэ түйлагдаһан амжалтанууд хадаа тэдэниие шэнээр эмхидхэһэнэй аша бэшэ, харин клубуудта, библиотекэнүүдтэ, кино-түхеэрэлгэнүүдтэ, спортивна секцинүүдтэ болон соёлой бусад эмхи зургаануудта хүдэлмэрилжэ байдаг үүсхэлшэдэй хэрэг гэжэ элидхэлшэ һануулаад, түрүү соёлшодой нэрэнүүдые олоор дурдаһан байна.

Мэргэжэлтэ искусствын, литературын үүргэ тушаа КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо эли тодоор хэлэгдэнхэй. Тиимэһээ литература, искусство, хүгжөөлгын асуудалда элидхэлэй горитой хуби зорюулагдаа юм. Литературын, искусствын хүгжэлтэдэ баясамаар үрэ дүнгүүдэй бии байһаниинь арсашагүй. Зүгөөр искусствын эмхи зургаануудта, зохёохы ажалтанай холбоонуудта хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгаха хэрэг унжагайрна гэжэ шүүмжэлэгдээ.

«Эрдэм-техникын дэбжэлтэ ба Буряадай мүнөө үеын литература» гэһэн темээр үнгэргэгдэһэн «түхэрөөн столдо» нюур сэхилтэгүй, хурса шүүмжэлэлтэй хөөрэлдөөнэй болоһые, тэрэ хөөрэлдөөнһөө хэшээл һургаал абаха тухай элидхэл соо һануулагдаа.

Уран зохёол тушаа шүүмжэлэл республика дотор горитойхон дутагдалнуудтай. Хооһоор магтаһан бэшэ, харин зохёолые алишье талаһаань гүнзэгыгөөр, үнэн зүбөөр шэнжэлһэн, шүүмжэлһэн статьянууд «Байгал» журналда, республиканска газетэнүүдтэ барлагдаха ёһотой гэжэ элидхэлшэ зааба.

Номой хэблэлдэ мүн хубилалтанууд хэгдэхээр болонхой. Уншагшадта тон лэ хэрэгтэй, һайн лэ номууд хэблэлдэ шэлэгдэн абтаха зэргэтэй. Илангаяа үхибүүдэй түрэлхи хэлэн дээрээ уншаха номуудай үсөөн байһан тушаа багшанарай, түрэлхидэй һанаагаа зободог ушарнууд үндэһэтэй. Мүн хүүгэдэй номуудай уран шэмэглэл һанаһанда хүрэдэггүй.

Мүн Буряадай Композиторнуудай холбооной ажал ябуулгые шэнэдхэн хубилгахаар байна. Ажалшадые, илангаяа залуушуулые, хүүгэдые хүгжэмдэ дуратайгаар, гоё һайхан мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ хэрэг горитойхон дутагдалтай.

Буряадай хүгжэмтэ соёл болбосролдо горитой амжалтануудай түйлагдахые хэншье арсахагүй. Оперо, баледэй театрай, «Байгал» ансамблиин артистнууд имагтал манай орондо бэшэ, мүн хилын саагуур алдаршанхай, буряад композиторнууд арадай хүгжэмэй һайн һайхан ёһо заншалнуудые бадаруулан хүгжөөнэ. Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной түрүүлэгшэ Б. Б. Ямпиловта Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргын олгогдоһон тухай мэдээсэлые республикын олониитэ баясан угтаа һэн. Б. Ямпиловай авторска концертын Союзуудай Байшангай Колонно зал соо, мүн буряад композиторнуудай зохёохы ажалай тоосоной Композиторнуудай Бүхэсоюзна байшан соо амжалтатайгаар үнгэргэгдэһэн ушар дэмы юумэн бэшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй V съездын делегадууд оперо болон баледэй академическэ театрай зал соо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): Закаменск хотын соёлой байшангай «Кристаллики» гэжэ вокальна ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ В. Г. Цой, Баунтын районой Багдарин тосхоной соёлой байшангай методист О. Б. Дампилова, Баргажанай искусствын һургуулиин директор А. Н. Колмаков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Гэбэшье Композиторнуудай холбоондо бүхы асуудалнууд шиидхэгдэнхэй гэхын аргагүй.

Баруунай зүгһөө үзэл бодолой талаар хэгдэжэ байдаг хорото ябуулгануудые эсэргүүсэхэ хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана гэжэ композиторнуудай бүхэсоюзна съезд дээрэ, Хүгжэмэй бүхэсоюзна бүлгэмэй эмхидхэлэй конференци дээрэ, «Орон дотор концертнэ ажал ябуулгые һайжаруулха тухай» тогтоолые бэелүүлхэ асуудалаар КПСС-эй ЦК-да болоһон зүблөөн дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ һэн.

Залуушуулай дунда һайн хүгжэм дэлгэрүүлхэ, тэдэнэй дура сэдьхэлые зүбөөр бүрилдүүлхэ талаар соёлой, искусствын, гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, олондо мэдээсэл хүргэдэг хэрэгсэлнүүд, ниитын эмхинүүд хүсэеэ нэгэдүүлхэ ушартай болоно.

Республикын комсомол, тэрэнэй хэблэлэй орган болохо «Буряадай залуушуул» газетэ энэ хэрэгтэ онсо үүргэ дүүргэжэ, «олоной дунда хүгжэм дэлгэрүүлхэ» гэһэн уряатайгаар ябуулагдадаг баруунай үзэл сурталай добтололгонуудта ёһотой харюу үгэн тэмсэхэ үүргэтэй байна бшуу.

Хүн зониие, эдиршүүлые хүгжэмдэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулинуудай ехэ харюусалгатай байһан тухай асуудалда элидхэлшэ горитой анхарал хандуулаа. Энэ хэрэгтэ өөрын арга дүршэлтэй һургуулинууд дурдагдаа, зарим коллективүүд эридээр шүүмжэлэгдээ.

Эрхим һайн хүгжэмые олоной дунда нэбтэрүүлхэ талаар Гостелерадио, Буряадай филармони хангалтагүй хүдэлмэри ябуулна гэжэ шүүмжэлэгдэбэ.

Гэхэ зуура Буряадай филармониин материальна үндэһэн муу байна. Энэ талаар республикын Соёлой министерство зохисотой шиидхэбэри абанагүй.

Республикын театрнууд тухай асуудал элидхэл соо нилээд горитой һуури эзэлээ. Эрхим һайн ажалаараа Буряадай искусствые суурхуулжа байдаг артистнуудай нэрэнүүдые омогорхон дурдаха зуураа, театрнуудай хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дундануудые элидхэлшэ тон хурсаар шүүмжэлээ.

Театрнуудай хүдэлмэриие хубилган шэнэдхэлгэ хадаа бии байһан дутуу дундануудые усадхажа, мүнөө сагай үндэр эрилтэдэ хүрэмөөр зүжэгүүд алишье театрайнгаа сценэ дээрэ табигдаха гэжэ арад зон хүлеэнэ.

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан зүжэгүүд тухай асуудал хурсаар табигдаха ёһоороо табигдана. Энэ асуудалые куклнуудай республиканска театр шиидхэхэ ёһотой байгаа. Теэд манай театрай зүжэгүүд республика дотор үсөөн харуулагдадаг, харин Сибириин ба Алас-Дурнын городуудта түс театрые манһаа үлүүгээр мэдэдэг болонхой. Үнэн дээрээ Улаан-Үдэдэ зүжэгөө харуулха газарынь үгы. Театрай байшангай заһабари дүрбэдэхи жэлээ үргэлжэлжэ байна, теэд тэрэнэйнь хэзээ дүүрэхэнь үшөө мэдэгдээгүй.

Магад, хүүгэдэй энэ театрые городой комсомол шефтээ абаха гү? ВАЗ-ай комсомолшуудай үүсхэлые дэмжэжэ, барилгын эмхинүүдэй комсомолшуудай 4—4 үдэр энэ объект дээрэшье хүдэлһэн байбал, куклнуудай театр эндээ зүжэгүүдээ харуулжа байха һэн аалам? Иигэжэ республикын эдир үетэн тушаа комсомол бодото оролдолгоёо гаршалхэ һэн.

«Уран зурагай искусствые саашадань хүгжөөхэ ба ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай»

РЕСПУБЛИКЫН БҮХЫ СОЁЛШОДТО, ОЛОНИИТЭДЭ СОЁЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ V СЪЕЗДЫН ХАНДАЛГА

заагдаhанай ёhoop, совет общестын экономическа болон социальна хүгжэлтын асуудалнуудта шэнээр хандадаг болоhон ушар, мүн социально-соёлой барилгануудые «үлэгдэлнүүдээр» хандадаг ёho гуримые огтолон буруушаалга хадаа улам үргэжэ байhан эрилтэнүүдтэй совет хүнэй сүлөөтэй сагые зохидоор, гүнзэгы удхатайгаар хангаха тушаа үргэн эхэ хараа замууд нээгдэв.

Республикын ажалшадай урда үндэр эхэ уялгаа мэдэрэн, КПСС-эй XXVII съездын шийдхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын түлөө, соёлой байгуулалтын шэнэ түйлалтануудай түлөө, ажалшадай коммунис ёhoop хүмүүжүүлгые hайжаруулхын түлөө уседоор тэмсэхэ уряалтайгаар бидэ соёлой, искусствын, спортын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаhабди.

Соёлой ба спортын хүдэлмэрилэгшэдэй өөhэдөө өөhэдынь хубилгаан hаа, хүдэлмэриингээ түхэл маягые, онол аргые нарижуулан hайжаруулаал hаа, хүн зониие соёлой талаар хүмүүжүүлгын харюусалгата зорилгонууд бэелүүлэгдэхэ болоно. Хэжэ, бүтээжэ байhан юумэмнай үнэхөөрөө хүн зоной сэдьхэлдэ хүрэхэ гү, үзэл бодолой талаар нүлөө үзүүлнэ гү, оюун бодолойнь эрилтэнүүдтэй бүрилдэнэ, hайн hайханаар амарха [illegible] хэрэгтэ гү гэжэ тэдэнэр өөhэдөө [illegible] зорилгонуудтай харюусалга байха ёhотой.

Литература, театрай, хүгжэмэй уран зурагай искусствын ажал ябуулагшадта бидэ [illegible] хандаhабди. Манай үе сагта зорюулагдаhан бэлигтэ hайн номууд, уран зурагууд, зүжэгүүд, дуунууд ба хүгжэмэй бусад зохёолнууд hаяхан сагууда бии болог лэ. Жэшээ болошоо коммунис ёhоной зүйлнүүдые, гэрэлтэ hайхан бодол ба мэдэрэлнүүдые, революционно үе удхадаа ажалай ёho заншалнуудта, интернационалис үг удхадаа үнэн сэхэ байха ёhые хүнүүдтэ, нэн түрүүн залуушуулда тэдэ [illegible] лэ. Эхэ оронгоо шүтэхэ ёhые [illegible], социализмын түйлалтануудые [illegible] хамгаалхаар бэлэн байха сэдьхэлэйгээр, буржуазна үзэл бодолые ба моралиие үзэн ядадаг байхаар тэдэнэй хүмүүжүүлэн лэ. Өөhэдынгоо зохёолнуудые ажалда арадай ба партиина ёho гурим баримталганай түгээ [illegible] бидэ уряалнабди.

Клубуудай, соёлой ба амаралтын паркнуудай, библиотекэнүүдэй, киногой, спортын хүдэлмэрилэгшэд! Соёлой эмхи зургаануудые ба спортына түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ ябадалые hайжаруулха, ажалшадые үзэл суртаалай талаар хүмүүжүүлдэг, сүлөөтэй сагыень [illegible] түбүүд болгохо, ажалшадай дунда политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха, ажабайдалай совет ёho гуримые олоной дунда нэбтэрүүлхэ, архидалгатай, хулигаан [illegible], обществодо эсэргүү бусад үзэгдэлнүүдтэй, мэндэ харша бусад суртаалтай тэмсэл ябуулгада партиин организацинуудай түшэг түлгүүри болгохо — гол шухала эдэ зорилгонуудай бэелэлэ хадаа олонхи ушарта тэдэнэр дулдыдаха байна.

Хүдэлмэриие үндэhээрнь hайжаруулха хэрэгтэ соёлой-спортын комплекснууд шухала үүргэ дүүргэхэ юм. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар захиргаануудай [illegible], бүхы зургаануудай, соёлой ба спортын эмхи зургаануудай хүсые [illegible] тэдэнэр нэгэдүүлхэ шадаха юм. КСК-нуудай хүдэлмэриие али болохоор нарижуулан hайжаруулга хадаа манай зайлашагүй зорилго мүн.

Соёлой талаар хүн зоной эрилтэнүүдые саг үргэлжэ шудална хэрэгтэ, хүдэлмэриие [illegible], hайн дуратанай нэгэдэлнүүдые али болохоор хүгжөөхэ, техническэ хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ, шэнэ ёho заншалнуудые, hайндэрнүүдые нэбтэрүүлхэ, [illegible] баазануудые бэхижүүлхэ ябадалда түшэглэн, соёлой-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нарижуулан hайжаруулхыень клубуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ бидэ уряалнабди.

Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан арадай уран бэлигэй II Бүхэсоюзна фестивальда үшөө эдэбхитэйгээр хабаадахыень, уран hайханай хүдэлмэриин түрүү hайхан ёho заншалнуудые хүгжөөхыень, өөhэдынгөө уран шадабариие, нарижуулан hайжаруулхыень, репертуараа баяжуулхыень, республика дотороо арадай искусствые шэнээр hалбаруулхыень уран hайханай хүдэлмэридэ хабаададаг хэдэн мянган хүнүүдые бидэ уряална.

Библиотекэнүүдэй, ном [illegible] эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, номдо дуратайшуулай бүлгэмэй гэшүүд! Литература олоной дунда [illegible] нэбтэрүүлгэ. Хүн зоной дунда уран литература, нийтэ-политическэ ба эрдэм-техникын мэдэсэнүүдые, түрүү дүй дүршэлые, мүнөө үеын технологиие нэбтэрүүлгын харюусалгатай үүргэ [illegible] ябагты. Уншагшадай [illegible] хүдэлмэриие бүри үндэр хэмжээндэ гаргаха шухала. Айл бүхэндэ, ажалшадай коллектив бүхэндэ ном [illegible] үнэн нүхэрынь, зүбшэл үгэгшэ хаяань болог лэ.

Республикын хүн зониие [illegible], уран hайхан, баримтата, эрдэм-шэнжэлгын эрхим hайн фильмүүдые бүри эдэбхитэйгээр олоной дунда нэбтэрүүлхыень, [illegible] кинофикацин хүдэлмэрилэгшэдые бидэ уряална.

Музейн хүдэлмэрилэгшэд, түүхын ба соёлой хүшөөнүүдые хамгаалха бүлгэмэй эдэбхитэд! Манай арадай национальна баялигые, Буряад ороной ардуудай түүхын болон алдар солын хүшөөнүүдые [illegible], гамтайгаар сахигты. Гүрэнэй болон арадай музейнүүдые олон болгогты, ниитын-гэгээрэлэй, хизаар оронгоо шэнжэлhэн хүдэлмэриие hайжаруулагты.

Физкультурын болон спортын социальна удха шанарые бүри дээрэ үргэхэе, хүнүүдэй элүүр энхын түлөө тэмсэхэе, соёлой-спортын комплекснуудай ажал ябуулгада [illegible] хабаадахые, хүн зоной сүлөө сагые эмхидхэхэдэ [illegible]

Соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаан бүхэндэ, спортын эмхи бүхэндэ мэргэжэл түгэс, [illegible] ухаатай, шэнэ юумые [illegible] бэдэрдэг, хурдадхалгын эрилтын ёhoop [illegible] хүнүүд хүдэлхэ ёhотой гэжэ республика дотороо соёлой байгуулалтанай [illegible] табигдана. Мэргэжэлтэдые бэлдэлгые hайжаруулха, кадрнуудай үзэл бодолые [illegible] соёлой hургуулинуудай эмхи зургаануудай [illegible], багшанарай уялга мүн. [illegible] соёлой болон искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй [illegible] бэлдэхэ ёhотойбди.

Республикын соёлые саашадань хүгжөөхэ гэшэ бүгэдэ арадай хэрэг мүн. Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлэй [illegible] зохёогдоhон республикын соёлой хамтын ажал ябуулгын түсэбые съезд hайшаагаа, клубуудай, библиотекэнүүдэй, музейнүүдэй ажал ябуулгые нарижуулан hайжаруулхада түhэ нэмэри хэхэе, [illegible] ажал ябуулгануудые [illegible] хабаадахые уряална. [illegible] телевидениин болон радиогой, [illegible], промышленностиин болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ, «Знание» бүлгэмэй гэшүүдтэ хандана.

Соёлой болон олониитын спортын материальна үндэhэ hууриие бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ гэшэ манай [illegible] шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн. Республикын соёл болбосорол хүгжөөхэ талаар арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлэй [illegible] съезд hайшаана. Предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, ажахын бүхы зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй [illegible] түсэбэй дүүргэлтэ [illegible]. Соёлой талаар табан жэлэй түсэбые амжэлтатайгаар бэелүүлхын, Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулан, hуурин тосхон бүхэндэ — соёлой ба спортын жэшээтэ [illegible] эмхи зургаан гэhэн хүдэлөөнэй зорилгоо хүрэхын, республикын хүн зоной оюун бодолой ба бэеын тамирай hайжархын түлөө арга боломжонуудые арьбадхаха талаар бүхы юумэ хэхые ажахын хүтэлбэрилэгшэдые бидэ уряалнабди.

Совет, профсоюзай, комсомолой органууда, бүхы олониитэдэ хандаабди. [illegible]

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ [illegible] соёлой үүргэ ехэ. Түрэл Коммунис партиингаа, Совет гүрэнэй эб найрамдалта [illegible] [illegible] гэхэ, коммунис байгуулалтын агууехэ хэрэгтэ, КПСС-эй XXVII съездын хараа заабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө, бэлиг талаангаа ба эдэбхи үүсхэлээ зорюулха юм гэжэ Коммунис партияа, Совет правительстваяа республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съезд найдуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ [зүүн гарhаа]: соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездын делегадууд —Кабанскын хүгжэмэй hургуулиин директор М. Н. Шабураков, Хэжэнгын районой соёлой байшангай методист, РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ П. Ц. Доржиева, Баунтын районой хизаар ороноо шэнжэлгын музейн директор А. Г. Поздняков.

• • •

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [баруун гарhаа]: соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездын делегадууд— Дэдэ-Ториин киномеханик Б-М С. Дашиев [Зэдэ], Кабанскын киномеханик Н. Н. Рыбкина, Хойто-Байгалай районой Нижнеангарскын арадай театрай хүдэлмэридэ хабаадагша, Бүхэсоюзна харалгын хоёр дахин лауреат, пенсионер Л. В. Мыльников, Яруунын нэгэдэмэл библиотекын директор Б. Ц. Цыденова.

С БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАhАА

ИНДИ ХАЛУУНААР УГТАХЫЕ БЭЛДЭНЭ

ДЕЛИ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хани ёhоной албанай хэрэгээр Индидэ ерэхэсэ байhые энэдхэг арад үндэрөөр сэгнэжэ, энэ хадаа совет-индиин харилсаанай түүхэдэ гайхамшагта шата болохо байна гэжэ тэмдэглэнэ. Ниитын нүлөө ехэтэй эмхинүүдэй үүсхэлээр эндэ үнгэргэгдэhэн олоной хабаадалгатай митинг энээнние тодо хурсаар гэршэлбэ. Социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршолгын гэршэ жэшээ болодог СССР-эй ба Индиин хоорондохи аша үрэ ехэтэй харилсаа холбоое хүгжөөлгэдэ совет хүтэлбэрилэгшын айлшаар буулга ехэ удха шанартай байха юм гэжэ митинг дээрэ тэмдэглэгдээ. Бүгэдэ ниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэ, буу зэбсэгүүдые хуряаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха хэрэгтэ СССР-эй гаргаhан шууд сэхэ хүсэлэл оролдолгонуудта, Рейкьявигта болоhон совет-американ уулзалга дээрэ М. С. Горбачевой оруулhан дурадхалнуудта үгэ хэлэгшэд үндэр сэгнэлтэ үгэбэ.

Албанай хэрэгээр ерэлгэнь мүнөө үеын уласхоорондын байдалай түгшүүрилдэ, Азиин түбидэхи аюултай, түүн түбшэн бэшэ байдалда плангаяа шухала удха шанартай байха юм гэжэ митингдэ хабаадагшадай нэгэн hанаалтайгаар баталан абаhан хандалга соо тэмдэглэгдэнэ.

М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр ерэлгэ индиин-совет хани барисаанда шэнэ түлхисэ үгэхэhөө гадна, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай хэрэгтэ алба хэхэ юм гэжэ этигэн найдажа байhанаа хандалга соогоо мэдүүлбэд.

Хүндэтэ совет айлшанай Индидэ ерэлгые Индиин политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад халуунаар амаршална. Индиин-совет болохосо байгаа хөөрэлдөөнүүд уласхоорондын эб найрамдалые бэхижүүлхэ юм гэжэ Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Н. Д. Тивари «Нав Бхарат таймз» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлээ. Тиимэhээ бүхы оронууд энэ ушарые тон ехэ hонирхолтойгоор хүлеэжэ байнхай. Хүн түрэлтэнние ядерна дайнай аюулhаа аршалан абархын тула буу зэбсэгүүдые хуряаха хэрэгтэй байhандань бидэ этигэнэбди. Энэ хадаа хойшолуулашагүй шухала алхам болоно гэжэ министр хэлэбэ.

Оронойнгоо түрүү үзэлтэй интеллигенциин үмэнэhөө би М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр Индидэ ерэхэсэ байhыень халуунаар амаршалнаб гэжэ Индиин мэдээжэ уран зохёолшо Мулк Радж Ананд ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ. Амгалан тайбанаар зэргэ оршон hуухын түлөө Индиин интеллигенци эршэмтэйгээр тэмсэнэ гэжэ уран зохёолшо тэмдэглэбэ.

ГҮЙСЭДХЭХЭ КОМИТЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

БУХАРЕСТ. РКП-гэй ЦК-гай Политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй заседани боложо, СЭВ-эй гэшүүн-социалис оронуудай аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Москвада болоhон хүдэлмэриин уулзалгын дүнгүүд тухай РКП-гэй Генеральна секретарь Н. Чаушескугэй мэдээсэлые шагнаба.

Аджерпресс агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, энэ уулзалгын үедэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай харилсаае саашадань хүгжөөхэ, нарижуулан hайжаруулха зарим шухала асуудалнуудаар hанамжануудаа халан абалсаhан байна гэжэ Политическэ гүйсэдхэхэ комитет тэмдэглээ. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха зорилготойгоор социалис оронуудай, түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй, бүхы арадуудай хүсэлэл оролдолгонуудые арьбадхаха шухала гэжэ уулзалгын үедэ заагдаа.

Социалис оронуудтай харилсаа холбоогоо хүгжөөлгэдэ, эб найрамдалай ба шахардуу шанга байдалай политикые баталалгада социалис Румыни саашадаашье ехэ хубитаяа оруулха юм гэжэ РКП-гэй эрид шиидэнхэй байhые Политическэ гүйсэдхэхэ комитет мэдүүлбэ.

М. С. ГОРБАЧЕВОЙ НОМ ХЭБЛЭГДЭН ГАРАБА

ДЕЛИ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр Индидэ ерэхэсэ байhанда Делиин зургаан миллион хүн зон эдэбхитэйгээр бэлдэнэ. М. С. Горбачевой «Эб найрамдалhаа ондоо юумэн байхагүй» гэhэн номой Индидэ хэблэгдэжэ гараhантайнь дашарамдуулан, энэ хэрэгтэ зорюулагдаhан баяр ёhолол Президентын ордон соо болобо. hүүлэй үедэ тэрэнэй хэлэhэн үгэнүүд, статьянууд, интервьюнүүд энэ суглуулбарида оруулагданхай. Делиин «Пэтриот паблишерз» хэблэл энэ номые барлажа гаргаа.

Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Н. Д. Тивари энэ номтой Индиин олониитые танилсуулхадаа, М. С. Горбачевой Индидэ ерэхынь урда тээхэнэ энэ номой барлагдажа гаргагдаhаниинь онсо шухала байна гэжэ тэмдэглэбэ. Эб найрамдалые бэхижүүлхэ, дайнай аюулые сараха хэрэгтэ айхабтар ехэ хубитаяа оруулдаг хүнэй, гүрэнэй ажал ябуулагшын хэлэhэн олон тоото үгэнүүд эдэ суглуулбарида оруулагдаа гэжэ министр онсолон зааба. Энэдхэг уншагшадта М. С. Горбачевой хандаhан хандалгада Н. Д. Тивари гол анхаралаа хандуулаа.

Индиин президент Заил Сингх энэ баяр ёhолол дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тус номой Индидэ хэблэгдэhэнтэйнь дашарамдуулан, сэдьхэлээ ханажа байhанаа мэдүүлбэ. Индиин уншагшадта Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хандалга соо уласхоорондын байдалда гүнзэгы шэнжэлэл хэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хүн түрэлтэнэй зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгэжэ байнхай. Ази-Номгон далайн оршондо уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха тухай амгалан тайбанаар зэргэ оршохо тухай тэрэнэй дурадхалнууд шухала удха шанартай байна.

«Пэтриот паблишерз» гэжэ хэблэлэйхид, Индиин ба СССР-эй политическэ, ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, журналистнууд, мүн СССР-hээ Индидэ байдаг элшэн сайд В. Н. Рыков энэ баяр ёhололдо хабаадаба.

БУРУУШААЛГЫН ТЭМСЭЛ

ВАШИНГТОН. Рейганэй захиргаанай бэелүүлжэ байдаг ядерна туршалгануудые буруушаалгын жагсаал понедельнигтэ эндэ болобо. Энэ жагсаалай үедэ Вашингтоной полици 130 гаран хүниие барижа хааба. «Американецууд байхань бидэнэртэ эшхэбтэр!», «СССР ядерна туршалгануудаа болюулаа, юундэ бидэ энээниие бэелүүлнэгүй гээшэбибди?», «Манай үхибүүдтэ ядерна дайнhаа хохидоhон элhэн губи бэшэ, харин үрэжэлтэ hайн газар хэрэгтэй!» — иимэ уряа лозунгнуудые бариhан олон зуун хүнүүд Америкын ниислэл хотодохи США-гай Элшэ хүсэнэй министерствын байшангай дэргэдэ сугларба. Жагсаалшад энэ албан зургаан руу орохо үүдэнүүдые хааhан байгаа. Ушарынь гэхэдэ, энэ албан зургаан США-гай ядерна туршалгын программые хинажа байдаг юм. Хэзээ нэгэтэ байгуулагдашаhаа үхэлэй аюултай, hандаргахы хүсэтэй буу зэбсэгүүдые нарижуулан hайжаруулгаhаа арсаха эрилтэ тэдэнэр захиргаанай урда табиба. 1987 оной финансын жэлдэ министерствын бюджедэй 75 шахуу процентнь США-гай ядерна сэрэгэй программануудые бэелүүлхэ хүдэлмэридэ hомологдоно.

НИКАРАГУАГАЙ ШЭНЭ КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТ

МАНАГУА. Республикын шэнэ Конституциин проектые Никарагуагай национальна ассамблей hайшааба. Үндэhэн Хуулиин бүхы 202 статья баталагдан абтаа гэжэ Никарагуагай парламентын түрүүлэгшэ Карлос Нуньесай хэлэhэн үгэнүүдые Национальна сүлөөрэлгын Сандинис фронтын ба оппозиционно зургаан партиин депутадууд халуунаар угтаба.

Ажалшад гүрэн түрэеэ хүтэлбэрилхэ, профсоюзай демократическа сүлөөнүүдые олохо эрхэтэй юм. Бэеэ дааhан байдалтай Эхэ ороноо хамгаалхын тула национальна бэеэ дааhан байдалые дэмжэдэг никарагуагайхидай эрхэ документ соо батадхагдаhан байна. Республика империализмда эсэргүү, бэеэ дааhан байдалай гол ёhонуудые баримталан бэелүүлнэ.

Шэнэ Конституциин проектые баталан абалга Сандинис революциин политическэ шухала илалта болоhон байна. Энэ документые зүбшэн хэлсэлгые таhалдуулха, оппозиционно партинуудые национальна ассамблейhээ гаргахые баадхана.

hУНГАЛТЫН ТҮРҮҮШЫН ШАТА

КАБУЛ. Засагай ба хүтэлбэрилгын шотагай зургаануудай hунгалтын түрүүшын шата демократическа Афганистанда патриотическа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда дүүрэбэ. hунгагшадай 85 процентнь дуугаа үгэлгэдэ хабаадаhан байгаа. 14190 арадай депутат джиргидэ (Соведүүд) hунгагдаа. Засагай шэнэ зургаануудай социально-ангиин бүридэл элдэб янза юм. Хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин, шажанай, худалдаа наймаашадай болон сэрэгэй алба хаагшадай түлөөлэгшэд Соведүүдтэ hунгагдаа. Тэдэнэр ороной бүхы үгсаатадые, арад үндэhэтэдые түлөөлнэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

БУДАПЕШТ. Веспремэй «Баконь» гэжэ машина бүтээлгын комбинадай коллектив «Ладын» hүүлшын модельнүүдтэ хэрэглэгдэхэ электронно распределительнүүдые олоор бүтээжэ эхилэнхэй. Жэлэй дүүрэтэр тус предприяти Волгын автозаводто 23 мянган электронно распределитель эльгээхые түсэблэнэ.

Тольятти хотын совет партнернуудтай «Баконь» гэжэ комбинадай коллектив олон жэлэй туршада харилсаа холбоотойгоор хүдэлнэ. Предприятиин бүхы продукциин хахадhаа ехэ хубинь совет партнернуудай захилаар гаргагдана.

ВАРШАВА. Воскшеницын (Бяла-Подлясска воеводство) эдеэ хоолой фабрика — совет-поляк түрүүшын хамтын предприятинуудай нэгэниинь хартаабхаар хэгдэhэн зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг байха юм. Мүнөө үедэ тус предприятиие бариха техническэ документаци бэлэн шахуу болгогдожо байнхай. Энэ жэлдэ 345 мянган тонно хартаабха болбосоруулагдадаг байха. Тус фабрика хоёр оронииe хартаабхын зүйлнүүдээр хангаха юм. Гадна шэнэ предприяти хартаабхын баян ургасые бүри хүсэдөөр хэрэглэхэ эргэ олгохо байна. Мүнөө үедэ орон дотор бии байhан предприятинууд суглуулагдамал хартаабхын миин 3—4 процентые болбосоруулха аргатай юм.

БЕРЛИН. Лейпцигтэ нээгдэhэн «Үглөөдэрэй мастернууд» гэhэн заншалта выставкэ ГДР-эй залуу уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой түйлалтануудые үнэншэмөөр харуулна. 2 мянганhаа дээшэ экспонат выставкэдэ табигданхай. Микроэлектроникын, автомат түхеэрэлгэнүүдэй, рободууд болон лазерна техникын талаар зохёолгонууд эгээл hонирхолтойнь болоно.

Сүлөөтэ немец залуушуулай холбооной центральна совэдэй нэгэдэхи секретарь Э. Аурих выставкые нээлгын баяр ёhолол дээрэ үгэ хэлэхэдээ, залуу ухаалан зохёогшодой хүдэлөөндэ 2 миллионhоо дээшэ ССНМ-тэй гэшүүн хабаадана гээд онсолон тэмдэглэhэн байна. Тэдэнэрэй ажал ябуулгын ашаар ороной арадай ажахыда экономическа горитой ехэ ашаг үрэ түйлагдадаг.

БРАТИСЛАВА. Кошица хотын эдэ үдэрнүүдтэ 100 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэhэн «Хүндэ машина бүтээлгын заводууд» гэhэн нэгэдэлэй үйлэдбэриин программада автомобильнууд болон манипуляторнууд, кузнечно-прессэй түхеэрэлгэнүүд, дамжуулгын коробко, промышленна рободууд оролсодог. Эдэ жэлнүүдтэ багахан механическа мастерской республикын эгээл томо предприятинуудай нэгэниинь болоо юм. Имагтал арадай засагай жэлнүүдтэ словак машина бүтээгшэд үйлэдбэриин хэмжээе арбаад дахин дээшэлүүлжэ, мүнөө үедэ ЧССР-эй арадай ажахыда 2,5 миллиард кроной сэнтэй 200 шахуу хэрэгсэл зүйлнүүдые жэл бүри үгэдэг байна. Дэлхэйн 49 гүрэн энэ продукциень худалдажа абадаг.

(ТАСС).

Мүнөөдэр — Монголой Арадай Республикын байгуулагдаһаар 62 жэлэй ой

МОНГОЛ ЗОХЁОЛШОДОЙ ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД

Дашзэвэгийн БАНЗАРАГЧ

АЛТАЙ, ХАНГАЙ

Алтай, Хангайн уулад
Агуу һүртэй.
Ара зоо дээгүүрнь
Хурьган үүлэн дабаха
шадалгүй,
Хада шобходонь
Харганын нооһондол
үлгэгдэнэ.

Алтай, Хангайгаа
Аялгалан дуулахань
амаргүй:
Ахир хоолойн дуун
Хадыень мүргэн бутараад,
Хяра дээгүүрнь дабахагүй
Агар занданай дэргэдэ
һэрюусэһэн хүндэл

Амаржа нэгэшье үгэхэгүй,
Үүлые һэмэлһэн орьёлой
Үзэгдөөд байхань шаналалтай.
Үндэр үүлыигаа нэрые
Өөр дээгүүрнь дабуулжа,
Ургэн энэ дэлхэйдэ
хэлээгүй шүлэгшэ
Үри зүрхэндөө зоболонтой.

Балдандоржийн БЭГЗСҮРЭН

ЗАЛУУ НАҺАН

Абын гарһаа гаража,
Агтын дүрөөдэ хүрэхэ
Арбан табан наһан
Аһаахан галдал халуун.
Үргэлжэ иимэ ябахые
Үльгэр туужадал зүгнэдэг.
Эрэ хүн болохын эхин
Энэл үеһөө һабагшалдаг.
Эй, хонгор залуу наһан,
Эрьежэ ерэхэгүй залуу наһан.
Ухаанта хүнэй сэдьхэлдэ
Унтаршагүй мүнхэ дүлэн!
Дурлалай галда дулаасаһан
Дуулажа ханашагүй
залуу наһан.

Үргэлжэ тиимэ ябахые
Үльгэр туужадал зүгнэдэг.
Абын гуламтые бадарааха
Амидарал тэндэһээ эхилдэг.
Ухаанта хүнэй үглөөдэрые
Угтан ерэхэ залуу наһан.
Оюутан ябахаһаа эхилээд
Онобшотой ажалаа эрхилхэ
Хорин табан наһан —
Хорбоо дэлхэйн үглөөгүүр.

Үргэлжэ тиимэ ябахые
Үльгэр туужадал зүгнэдэг.
Амидаралдаа юу бүтээхэ
Амжалта эндэһээ эхитэй.
Эй, халуун залуу наһан,
Эрьежэ ерэхэгүй залуу наһан.
Ухаанта хүнэй ажалтай
Урилдажа үнгэрхэ халуун
хаһам.

Доржийн ГОНБОЖАВ

ЗҮРХЭНЭЙ МЭДЭРЭЛ

Би Эхэ орондоо, арад олондоо
Бүридхэшэгүй ехэ үритэй хүм.
Хойто наһан гэжэ байдаг бэшэ даа,
Хожом түлэе гэхэшье аргагүй ха юм.
Аза болоод хойто наһан олдошобо, гэлэйг,
Арадайнгаа ашые харюулжа хэр барахабиб!
Амиды ябахадаа зоригжон зүдхэхэ хуби

Аргагүй намда тудахань гээшэ ааб даа.
Олонойнгоо барижа байгаа шэнэ байшанда
Ори гансахан шулуун боложо шэгдэбэл,
Үри ашыень харюулжа шадаашьегүй һаа,
Үнэн шударгы сэдьхэлэй тэмдэг
болохо бэшэ гү!

Долгорын НЯМАА

ЭНДЭ МИНИИ ЕРЭХЭДЭ...

Эндэ минии ерэхэдэ,
Тулгын шулуунай байгаагүй газар
Туулайн зулзагад унтажа хэбтээ һэн гэжэ
Эрдэнэтынхид яридаг юм.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Хээрын һалхинда хаяагаа дэрбэлзүүлһэн
Хэдэн майхан соо геологууд байгаа һэн
гэжэ
Эрдэнэтынхид яридаг юм.

Эндэ минии ерэхэдэ,
«Социалис Эрдэнэт хотые эндэ барихабди»
гэһэн
Эли саанаһаа харагдаха тэмдэг байгаа һэн
гэжэ
Эрдэнэтынхид яридаг юм.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Һургуулиин барилга һая эхилжэ,
Һууриинь шулууе табижа байгаа һэн гэжэ
Эрдэнэтынхид яридаг юм.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Һалхита-Эрдэнэтын түмэр зам
Һаяхан дууһагдаад, гал тэргэ ерэжэ
ябаа һэн гэжэ
Эрдэнэтынхид яридаг юм.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Хүрьһэ хуулаха түрүүшын тэһэрэлтэ
хэгдэжэ,
Хүхэ тэнгэридэ утаа манан хоорэжэ
байгаа һэн гэжэ
Эрдэнэтынхид яридаг юм.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Нацагдоржийн нэрэмжэтэ гудамжын
Наймадахи байшандаб гэжэ хүн гэрээ
заагаа һэн —
Энэмнай Эрдэнэт хото байгаа.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Нэрэтэй дуушан Виктор Харын аялга
Нээлгэтэй сонхоор ниидэжэ шэхэндэм
сонсоо һэн —
Энэмнай Эрдэнэт хото байгаа.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Геологуудай тосхоной ажалшадай клуб
соо
Гоё шэнэ кино гаража байгаа һэн —
Энэмнай Эрдэнэт хото байгаа.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Байгал-Амарай түмэр замые
Барижа байгаашадай сууряа нэерһэн
соностоо һэн —
Энэмнай Эрдэнэт хото байгаа.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Үндэр томо ган булад аранганууд
Үдэр һунигүй Ильичын гэрэл тээжэ
ябаа һэн —
Энэмнай Эрдэнэт хото байгаа.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Абарга томо «БелАЗай» бүхээгтэ
Алеша Бор хоёр нүхэсэн жолооень
баряа һэн —
Энэмнай Эрдэнэт хото байгаа.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Амаржаха газар һая түрэһэн хүбүүндээ
Абань Ган-Эрдэнэ гэжэ нэрэ үгөө һэн —
Энэмнай Эрдэнэт хото байгаа.

Эндэ минии ерэхэдэ,
Огторгойн сэнхир сээжэ дээр
«Октябриин алдар» гэжэ наранай
гэрэлээр бэшэгдээ һэн.
Энэмнай Эрдэнэт хото байгаа.

Пурэвжавын ПУРЭВСҮРЭН

ТҮРҮҮШЫН САҺАН

Арюун үнэн амидаралай үнгэ шэнги
Анханай саһан газар дэлхэйе хушаба.
Аймшагтай зэбүүн гэмтэнэй бараан мүр шэнги
Араата шонын мүрнүүд дээгүүрнь сооходлобо.
Үйлэ муутай тэдэнэй мүрөөр ангуушан эрэ
Үнэн, худалые элирүүлһэндэл мүшхэн ябаба.
Саашаа холодоногүй тэрэ бараан мүр түгэсэжэ,
Сагаан саһан дээрэ улаан толбо үлэбэ.

Ч.-Р. НАМЖИЛОВ буряадшалба.

АЗА ЖАРГАЛАЙ ҺҮЛДЭ ЗАЯАН

Замай тэмдэглэл

АХА ДҮҮ МОНГОЛ арадай түүхын литэдэ ноябрь һарын 26-ниие улаан үзэгөөр аржыса бэшэһэн байдаг. Юуб гэхэдэ, аяар холын 1924 оной ноябриин 26-да Бүгэдэ Найрамдаха Монгол Арад Улас байгуулагдаһан түүхэтэй. Тэрэ һарада арадай түлөөлэгшэдэй Нэгэдэхи (Анхадугаар) Ехэ Хурал зарлагдажа, шэнэ замда ороод ябаһан Монголые Арадай Республика болгоһон байна. Тиигээд тус Ехэ Хурал түрүүшын Үндэһэн хуули —Конституци баталан абаа. Тиимэ болохолоороо, 1924 он монгол арадай түүхэдэ тон ехэ удха шанартай. Баһал тэрэ үедэ ондоо ехэ хурал зарлагдаһан байдаг. Тэрэнь Монголой Арадай Хубисхалша партиин гурбадахи съезд болоно. Тус съезд дээрэ түүхэтэ шиидхэбэри баталагдаһан юм. Монголой революционернүүдтэ Владимир Ильич Ленинэй үгэһэн заабариин ёһоор ороноо капиталис бэшэ замаар хүгжөөхэ, социализмын үндэһэ һуури байгуулха шиидхэбэри абтаһан байна. Энэ хадаа монгол арад зоной, ажалша, малша хүнүүдэй саашанхи хүгжэлтын гол программа болоһон юм.

Республикын түрүүшын жэлнүүдтэ МНРП-гэй, арадай засаг түрын үмэнэ угаа харюусалгатай зорилгонууд байһан гээшэ. Нэн түрүүн хуушан феодально-теократическа байгуулалтын үлэгдэлнүүдые үгы хэхэ, феодал ангиин, ноёдой, шажанай түлөөлэгшэдэй дарлалтын үлэгдэлнүүдые үгы хэхэ зорилго байгаа. Феодальна ажахые үндэһөөрнь хубилгаха экономикоһоо, худалдаа наймаанһаа гадаадын хархис капиталые шахан зайсуулха, гүрэнэй болон кооперативна секторнүүдые бии болгохо, арад зониие болбосоруулха, гэгээрүүлхэ, соёлтой болгохо хэрэгтэй һэн.

Эдэ бүхы зорилгонуудые Монголой Арадай Революционно парти, арадай правительство бэелүүлжэ шадаһан, энээндэнь манай ороной ажалшад, Коммунис парти, Совет засаг түрэ монгол арадта ехэ туһаламжа үзүүлээ, хододоо дэмжэжэ, зүб харгы шугам заажа, харуулжа байгаа.

1924—1940 онуудта мүнөөнэй промышленность, үйлэдбэриин үндэһэ һуури табигдаа. Хүдөөгэй түрүүшын нэгэдэлнүүд бии болоо. Соёлой гуламтанууд байгуулагдаа. Эдэ онуудта шажанай асуудал зүбөөр шиидхэгдэһэн байха юм.

Монголой хүгжэлтэдэ социалис замаар урагшаа дэбжэхэ шата, гол түлэб, 1940 онһоо эхилээ. Тэрэ гэһээр социализмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэг хэдэн арбаад жэлнүүдтэ ябуулагдажа байна. Жараад онуудта Монголой Арадай Республика аграрно-индустриальна орон боложо хүгжэбэ. Томо-томо элдэб түхэлэй предприятинууд олон болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ бодоһон үйлэдбэринүүдые нэрлэбэл, нэн түрүүн зэд, молибдэн буйлуулдаг Эрдэнэтын комбинат болоно. Тус үйлэдбэри жэл бүри 16 миллион тонно металл үгэнэ. Бага-Нуурай шулуун нүүрһэнэй уурхай, Бор-Үндэрэй, Хүтэлэй томо комбинадууд, шэнэ электростанцинууд, барилгын предприятинууд, хүнгэн ба эдеэ хоолой үйлэдбэринүүд һүүлэй үедэ бодоһон байха юм.

Мүнөө үеын социалис Монгол хадаа барилгын үргэн ехэ талмай гэбэл, алдуу яашье болохогүй.

Ороной хүдөө ажахыда горитой хубилалтанууд болоо. Хүдөө нэгэдэлнүүд, гүрэнэй ажахынууд, тэжээл бэлэдхэхэ үйлэдбэринүүд аймаг бүри хэдэн арбаад бии гээшэ. Анхандаа ядуу, харанхы байдалтай байһан малша хүнүүд мүнөө үедэ эрдэм һургуулитай, соёл болбосоролтой, түрүү хүнүүд болонхой. Монголой арад зон жаргалтай, хүхюутэй, бүхы шадабари, эрмэлзэлээ социализмын байгуулалтада зорюулна, МНРП-гэй XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхээр эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Энээниие баримталһан үйлэ хэрэгүүд олон, өөрынгөө нюдөөр тэрэниие хараа гээшэбди. Энэ зун албанай хэрэгээр МНРП-эй Булган аймагаар ябагдаа. Тус аймаг хилэ шадарай, манай республикын Зэдэ, Захааминай районуудтай хаяа хадхажа оршодог аймаг болоно. Буряадай автономито республика Монголой хойто зүгэй хэдэн аймагуудтай хани ёһоной харилсаа байгууланхай. Тэдэнэй нэгэниинь — Булган аймаг.

Булган аймаг 15 сомонһоо, 11 хүдөө ажахын нэгэдэлһээ, 2 сангын (гүрэнэй) ажахыһаа, тэжээл бэлэдхэдэг 2 ажахыһаа бүридэнэ. Сомон бүри найман жэлэй һургуули, медицинскэ ба ветеринарна участогууд бии. Энэ аймагнай шэнэ газар хахалжа, элдүүридэ оруулха үеэр тарялангай ехэ талмайтай болоһон түүхэтэй. 120 мянган гектар тарялангай талмайтай. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 13,5 центнер ороохо тарая хуряана. Һү, тоһо буйлуулдаг үйлэдбэри Булган аймагта горитой һуури эзэлнэ. Гүүнүүдые һаажа, кумыс, айраг эбаха үйлэдбэри хүгжэнхэй. 2 миллион литр кумыс жэлдээ гүрэндэ тушаадаг. Аймагта 100 мянган адуу морид бии юм байна. Хони, ямаадые һаадаг ажахынууд бии. Аймаг дотор 100 эхэ хониноо 90 хурьга, 100 үнеэнһээ 70 тугал, 100 гүүнһээ 57 унаган, 100 тэмээнһээ 40 ботогон түлжүүлэгдэнэ.

Аймагай түб болохо Булган хотодо ороохо бутаргадаг, талха татадаг томо гэгшын комбинат хүдэлнэ. Тэрэ үйлэдбэри талхаар болон холимол тэжээлээр өөрынгөө аймаг хангахаһаа гадна, Ара-Хангайн, Түб аймагуудые, Улаан-Баатар хотые хангадаг байна. Буряадай республикынгшье зарим районууд иишэ орэжэ холимол тэжээл абадаг.

Булган хото түхэл маягаараа мүнөө үе сагай һайхан хото байна. Хирпиисэ, бетон гэхэ мэтэ материалаар бариһан хэдэн дабхар байшангууд, һэеы гэрнүүдшье модон гэрнүүдшье бии. Сэсэрлиг, тарилгаар угаа баян хото. Үндэр һаруул соёлой ордон, хоёр дабхар зочид буудал (гостиница) түбэй талмайн захада бии. Үхибүүдэй эмхи зургаанууд — ясли-садууд эндэшье, тэндэшье үзэгдэнэ. Хотын зон хоёр программаар телевизор харадаг, үдэр бүри Москва, Улаан-Баатарһаа дамжуулганууд ябуулагдана. Үндэһэн маягай хубсаһа үмдэһэн залуушуул тон зохидоор үзэгдэнэ. Зуу гаран зүжэгшэнтэй театр эмхидхэгдэжэ байнхай. Театртань хүгжэмэй, драмын, бүжэглэгшэдэй (хатаргашадай) бүлэгүүд байха. Эдеэ хоолой газарта, магазин, дэлгүүртэнь орожо үзэхэдэ, һаала юумэ элбэг, мяха, тоһон үнэтэй бэшэ. Эд бараан элбэг. Монголой үйлэдбэриин, гадаада оронуудһаа асарһан бараанууд универмагтань олон.

Булган аймагай дарганартай уулзахадамнай, иигэжэ хэлэбэ:

— МНРП-гэй XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд хадаа ажалаа, ажабайдалаа эрид һайжаруулха, үйлэдбэриин гаргадаг юумэнүүдэй шанарые эрид дээшэлүүлхэ шанга эрилтэ табина. Энэ зорилгоёо бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхэ ёһотойбди. Манай ажалда амжалта бии. Харин дутуу дунданууд нилээд бии. Жэшээнь, үбэлэй сагта һү, тоһон хомор байдаг. Нютагаймнай зарим үйлэдбэринүүд муу шанартай эд бараа гаргана. Малшадай эрилтые хүсэдөөр хангажа шаданагүйбди.

Манай һанахада, аймагай хүтэлбэрилхы ажалтан өөһэдтөө шэрүүн эрилтэ зүб хэнэ, урдаа табиһан зорилгонуудаа бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхэ арга боломжотой байна. Һүүлэй үедэ хүтэлбэрилхы ажалда залуу, бэрхэ, үндэр мэргэжэлтэй хүнүүд дэбжүүлэгдэһэн байна. Партиин айкомой нэгэдэхи секретаряар дүшэ наһатай, налгай зантай, саг соонь тоб байса зорилго, эрилтэ табяад орхидог Лхагвасүрэн гэжэ хүн ажаллана. Үзэл сурталай талаар айкомой секретаряар Дагвадаш ажаллана. Энэ хүн минии хуушанай танил. Урдань Улаан-Баатарта Академиин философи ба социологиин институтда эрдэмтэнээр парткомой секретаряар ажалладаг байһан юм. Агитаци, пропагандын хэлтэсын партийна хүдэлмэридэ удаан саг соо ажаллаһан Долгор гэжэ нэрэтэй саб гэмэ урин харасатай эхэнэр ударидана.

Хэдэн үдэр соо Булган аймагай хүдөө нэгэдэлнүүдээр, сомонуудаар ябагдаба. Монголой тала дайда уужам даа, урдашни заха хизааргүй гэхээр тала гүбээнүүд нэмжынэ, уран гоёор угалзатуулан, зохёожо хэблэһэн, зураһан нюбногоон хибэстэл адляар үзэгдэхэ юм. Нэгэ тосхонһоо нүгөө тосхон хүрэтэрхи зай тон ехэ, хэдэн час соо ябажал ябахаш, нэгэ хэды болоод, малнуудай бэлшэжэ ябахые үзэхэш. Тиигэһээр байтар малшадай байра, нэгэ хэдэн һэеы гэрнүүд харагдаад орхихо, үшөө нэгэ хэды соо ябаад байхадаш, сомоной түб, нэгэдэлэй түб гараад ерэхэ.

Зорижо ошоһон эгээл түрүүшын сомониие дурдаһуу. Булган хотоһоо хоёр зуу модоной зайда байһан Дашинчилын сомон болоно. Сомоной түбтэ Монгол-герман найрамдалай нэрэмжэтэ «Туяа» гэжэ нэгэдэл бии байна. Тус нэгэдэлэй намын үрөөгэй дарга (парторг) П. Гочоо угтажа абаба. Буряадһаа ябаһан айлшадаа абаад, Гочоо-дарга сомоной, нэгэдэлэй Соёлой ордондо ошобо. Тэндэ хүн зон угаа олон. Маанадые хүлеэжэ байһан хэбэртэй. Суглаагшадай урда гаража, Зүблэлтэ Буряадайнгаа, тэрэнэй амжалта тухай партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые хайшан гэжэ бэелүүлжэ байһан тухай хөөрэжэ үгэбэбди. Буряадаар, монгол маяг оруулан яридабабди. Бэе бэеэ ойлгообди. Асуудал олон байгаа. Зарим зүрхэтэйшүүл өөһэдөө бодоодшье хэлэнэ. Һургуулиин үхибүүд амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Хөөрэлдөөнэй үедэ ажалша, малша хүнүүд иигэжэ хэлээ һэн:

— Партиингаа съездэ зорюулжа абаһан уялгаяа бултыень дүүргэбэбди. 37,1 центнер тоһо, 86,1 центнер ноохо, 1 мянга 300 центнер мяха, 2900 центнер шэниисэ гүрэндэ тушаагаабди.

Нэгэдэлэй айл бүхэндэ 3—4 үнеэн бии, тэдэнь тугаллангхай, хони, ямаад бии байна. Нэгэдэлэй түбтэ ажаһуудаг, ажалладаг алба хаагшад, баг-

—Манай цехэй хүдэлмэришэд ороной бүхы хүнүүдтэй адли эб найрамдалай түлөө эли болохоор тэмсэнэ. Коммунис субботник эмхидхэжэ, тэндэ хүдэлжэ олоһон салин хүлһөө эб найрамдалай Совет жасада дамжуулаабди, —гэжэ Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын цехэй партбюрогой секретарь И. Хомич хөөрэнэ.

Цехэй түрүү коллективүүдэй нэгэн болохо С. М. Бесединэй хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай бригада нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлһые эб найрамдалай жасада дамжуулха гэһэн дэмбэрэлтэ үүсхэл гаргаа һэн. Мастер И. Я. Можаев, В. В. Худяков, В. Ф. Щербаков гэгшэдэй ударидаг участогуудай коллективүүд тэдэнэрэй үүсхэлые дэмжэжэ, мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа.

Мүнөө эдэ коллективүүд эб найрамдалай жасада 800 түхэриг мүнгэ дамжуулаад байна.

Т. СОБИНКОВА.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЖАСАДА

ГАИ-гай экран

Үнгэрөөд байһан долоон хоногой туршада республикын харгы замууд дээрэ харгын дүрим хазагайруулһан 1100 жолоошод харгын-патрульна албанай хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдаһан байна. Тэдэнэрэй 24-ниинь һогтуугаар машина жолоодожо ябаа бшуу. Тэдэнэй дундаһаа 612-дохи автотранспортна колонныи жолоошон А. А. Тавдуль, «Бурятремстройн» жолоошон В. И. Волосатов, технологическа институдай С. А. Челпанов болон бусадые нэрлэлтэй. Эдэнэр бултадаа Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай захиргаанай комиссиин шиидхэбэреэр яла түлэһэн, машина жолоодохо эрхээ хаһагдаһан байна. Үнгэрһэн энэ үе соо харгы замууд дээрэ найман гэнэ усал боложо, арбан нэгэ хүн гэмтэбэ. Зүгөөр һогтуу жолоошодой олон байгаагүй һаа, гай гашуудалай болохогүйнь эли. Жэшээнь, Хэжэнгын совхозой жолоошон А. М. Давыдов шал һогтуугаар «Москвич» машинаар гүйлгэжэ мэдээ ха. Тиигэжэ ябаһаар рулеэ алдажа, машинаяа хүмэрюулшоо. Эндэ суг һуулсаад ябаһан һогтуу дүрбэн пассажир хүндөөр гэмтэһэн байна. Тобшолоп хэхэдэ, эдэнэр сугтаал архидаад, сэнгэжэ ябаһаар гай зайда оробо.

Урдахи долоон хоногто харгын дүрим эбдэһэн 13 хүн захиргаанай комиссиин шиидхэбэреэр машина жолоодохо эрхэгүй болоо. Эдэ хэд бэ гэхэдэ, 612-дахи АТК-гай жолоошон А. В Федоров, ЛВРЗ-гэй слесарь А. М. Жуков, авиазаводой слесарь В. П. Яценко гэгшэд нэгэ, гэр барилгын

Милициин юрын

ҮДЭРНҮҮД

— Алло! Алло! Милици гү?
— Дежурна шагнажа байна.
— Би мүнөө Комсомольско үйлсэһөө хонходожо байнаб.
— Юун болооб? Фамили, нэрэ, обогтнай хэн бэ?
— Разуваев Иван Иванович.

«...ТҮРГЭН ТУҺАЛЫТ!»

Гэртээ ерэхэдэм, гэрэй үүдэн сэлигдэнхэй байба. Хулгайороол, туһалыт!

— Адресаа хэлэжэ үгэгты.

— Комсомольско үйлсэ, 33.

Уданшьегүй, уголовно бэдэрэлгын һургаһан нохойтой, инспекторнүүд, эксперт-криминалист, фотограф гэгшэд хэлэһэн адресаар бушуу ерэбэ. Инспекторнүүдэй гэр соогуур ябажа, фото-зураг буулгаад байхадань, «Антей» гэжэ нохойнь хэдэн дахин эндэ тэндэ үнэрдөөд, газаашаа буляалдаба. Нохой һургадаг инспектор Эдуард Дорофеев «Антей» нохойтоёо түмэр харгын вокзал дээрэ ерэлэй. Хүн зоной дунда зогсожо байһан хоёр залуу хүбүүдэй хубсаһанай хормойдо нохойнь аһашаба. Тэдэнэр хоёр ехэ сумканууд соо хулгайлһан хубсаһа хунараа хэжэрхёод, поездоор тэрьедэн ябаха гэжэ байтараа балшыса баригдаба.

Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын уголовно бэдэрэлгын таһагта алба хэдэг 8 нохойе дүрбэн инспекторнүүд Эдуард Дорофеев, Николай Матвеев, Петр Рымарев, Игорь Бондаренко гэгшэд һургажа байдаг юм. Һаяхан бэдэрэлгын алба хэдэг «Антей» нохой Новокузнецк хото. ошожо, зональна мүрысөөндэ хабаадалсаад, гурбадахи һуури эзэлһэн байна. Тус нохой байгша ондо хэдэн олон хулгайшадые барилсаһан байха. «Антей» олон медальтай. Мүрдэлгын алба хэдэг «Динга» нохой баһал мэдээжэ болонхой юм.

Уголовно бэдэрэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэдтэй нягта холбоотой. Уголовно бэдэрэлгын хүдэлмэридэ ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаададаг гэжэ онсолоё.

ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа ВЛКСМ-эй гэшүүд, милициин сержант Николай Лебедев, милициин старшина Сергей Зайганов гэгшэд социалис мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ шалгарһан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бэдэрэлгын алба хэдэг нохойнуудые һургадаг инспектор Эдуард Дорофеев «Антей» нохойтоёо; автоинспектор, милициин сержант Николай Лебедев жолоошоной документ шалгана; автоинспектор, милициин старшина Сергей Зайганов.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ХРОНИКО

Пенсидэ гараһантайнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Битаев Юрий Мироновичые Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министрэй тушаалһаа сүлөөлбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Пропагандист» — түрүү бэшэг. «Жэлэй эсэс дээрэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Шанарай түлөө тэмсэл. Буряадай АССР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездын делегадуудай хандалга.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.50 — «Михайло Ломоносов» —3-дахи фильм. 3-дахи сери. 11.40—«Аяншалагшадай клуб». 12.10 — Шэнэ һонин. (12.15 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50 — «Хүн ба байгаали». 16.30 — «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 17.00 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.30 — Баримтата фильм. 17.45 — Һурагшадта уран зохёолой викторина. 19.10 — Монголой искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал». **Москва.** 20.25 — Камерна оркестр наадаха. 20.00—Время. 22.30— Концерт. 23.05—«Дэлхэй ба залуушуул». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Футбол. УЕФА-гай кубок. «Спартак» (Москва) — «ФК Тироль» (Австри).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Обществоведени. 10-дахи класс. 10.05, 14.30 — Немец хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Астрономи. 11.35, 13.35 —Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 12.05 — «Суббото — түрэлхидэй үдэр». 13.05 — Хүгжэм. 1-дэхи класс. 13.35 — «Ехэшүүлдэ шалгал-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды—2-58-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие—2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00773. Заказ № 273. Индекс 04600